

George Coșbuc

Ziarul

unui

Pierde-Vară

BUCUREȘTI

Ediția Librăriei SOCECŪ & Comp.

1902

GEORGE COȘBUC

ZIARUL UNUI PIERDE-VARĂ

I. V. Socecū, București

Inu.A.34.236

1866-1910
D.A. TEOD

ZIARUL

UNUI

▲ PIERDE-VARĂ ▲

VERSURI

DE

GEORGE COȘBUC

56996

DONAȚIUNE

BUCUREȘTI

EDITURA LIBRĂRIEI SOECU & COMP.

1902

V
953

Bibliot. ...
Ccia 57992
Inventar 56996

RC178/02

1956

B.C.U. Bucuresti

C56996

FAPTUL ȚILEI

Ca lacrima-î limpede cerul
Și-aproape de ziuă. Frumos,
Stă 'n mijlocul bolții Oierul,
Luceafăru-î gata s'apue,
Iar Carul spre creștet se sue
Cu oiștea 'n jos.

Și doarme și apa și vîntul.
Iar spaima și oștile ei
Țin mort, subt călcâe pămîntul.
Și-atîta e roua ce-o plînge
Câmpia, că 'n palme-o poți strînge
Ca 'n cupă s'o beî.

Pe 'ncetul tăria 'nflorită
Cu galben ca strugurii copti
S'albește din clipă 'n clipită.
Pe culmi întunerecul pierе,
Dar valea e 'n neagra putere
A umedei nopti.

Pe sus, pe pustile sghiaburi,
Prin ripele munților suri,
Zac zmeii cu trupul de aburi,
Și ceața prin noapte 'nchegată
Stă 'n hañele morții 'mbrăcată
Pe-albastre păduri.

Dar vîntul cel fără de pace
Incepe să cînte 'n brădet —
Și tot mai lumină se face;
S'albește strîmtoarea cărării,
Pe rînd depărtările zării
S'apropie 'ncet.

Ved clăile 'n cîmp, pe coline
Cunosc singuratecii ulmi,
Și-acum, la lumina ce vine,
Incep să se miște greoae
Făpturi purtătoare de ploae,
Se urcă pe culmi.

Din stânga, din dreapta, din față,
 Din rîpi și pe-o sută de căi,
 Ies dungă plutitoare de ceață
 Și 'n cale s'adună cărunte
 Tîrîndu-se-alene spre munte
 De-alungul prin văi.

E 'n flacăra bolta senină,
 Și fără 'nterupere-acum
 Se varsă tăcuta lumină,
 Se varsă grăbită, se 'ntinde
 Pe dealuri, pe coaste, s'aprinde
 Pe șesuri, pe drum.

Și par' că străbate-o săgeată
 De-alungul câmpiilor reci —
 O dungă de soare s'arată,
 Și-i crește pe șesuri lucirea,
 Și iată-l în toată mărirea
 Puterii de veci!

Murmurul din dealuri pătrunde
 Prin văi, și din vale 'n păduri;
 Ca 'n farmec, eă nu știu de unde
 E plin de mișcare pămîntul,
 Și cântă și codru și vîntul
 Și-o mie de guri.

Ici oameni cu coasa pe umăr,
Și fete cu secerea 'n briu,
Iar gloata cea fără de număr
A celor de-o sută de neamuri
Se joacă 'n arinii cu ramuri
Intinse pe riu.

Și care, și turme 'n pripoare
Pe umede coaste răsar —
Sunt toate-ale tale, tu Soare!
Făptură tu dând dimineții,
Ești singur ființa vieții
Și-al lumii altar...

ANDROMAHE

Țată-î chiotind în cânturi,
Cupe 'ncununând cu vin;
Flota cu sprijin de vînturi
Vijăe sub cer senin —
O, nu fierbî adînc al mării
Și furtuni tu nu stîrnesci
Ca s'asvîrli îndeapărtării
Rămășițele grecesci;
Zeus, nu sguduî tu rotundul
Cerului cu foc etern,
Ca să-î vînturi în afundul
Noptii vecinice 'n Infern!

De-am putut scăpa de săbiî,
Flacări ne-aū încins pe loc;
Robi ajuns-am pe corăbiî,
De-am putut scăpa de foc!
Vai, și de-aū scăpat o seamă
De robie, unde sînt?
Chinul ăsta cum se cheamă,
Când de viū ești în mormînt?
Rătăcind printre ruine,
Troia moart'o vor vedea,
Și le-ar fi cu mult mai bine
Dac'ar fi perit sub ea!

Dar și-atât e mângăiere,
Cu iubiții tēi să fii
La un loc și 'ntr'o durere;
Și e dulce gînd să știi
Că cenușa ta udată
De vr'un binefăcător
Va zăcea amestecată
Vecinic cu cenușa lor!
Insă noi, pe mări, robite
Urgisiților Ahei,
Noi ne ducem risipite
Prin pămînturi fără zei!

Tu mi-ai prevăzut mormîntul,
 Tu Casandra, și-ai tăcut?
 Nimeni nu-ți credea cuvîntul,
 Însă eu l-aș fi creșut!
 Astăzi n'aș pluti spre Phthia
 Indurând potop de-ocări;
 Noi n'am suferi robia
 Celei mai mișele țări!
 Eu prin Skyros, tu 'n Micene
 Roab' a regelui să gemi —
 Țara unde cresc Helene
 Și să nasc Neoptolemii!

Plînge tânguita gloată,
 Plîng și eu privind la ea:
 Ah, din lumea asta toată
 Eu am partea cea mai rea!
 Îl urăsc, și el, turbatul,
 Nemilos cu mine nu-î;
 Cel ce mi-a ucis bărbatul
 Azi mă are 'n voea lui!
 Intunerec mă 'mpresoară,
 Măinile pe când îmi frîng,
 Și vedenii 'n jur îmi zboară
 Și 'mprejuru-mi toate plîng!

Plâng lopoțile și plânge
Marea cu murmur amar —
Iată-l, gol și plin de sânge,
Hector, și-i tîrit de car.
Risipită 'n vînt viața
Strop de strop din el s'a stors,
Și murind strivit, cu fața
Bietul e spre Troia 'ntors.
De fiorî încremenește
Largul apelor adînci,
Și de vaet lung vuește
Golul mucedelor stînci!

Și mă'ntorc... și mi s'arată
Sângele 'mproșcat pe zid,
Și gemînd cutremurată
Lumea ochilor mi-o 'nchid.
Nici o milă n'aū mișei!
De-un copil nepriceput
Tremuraū pierduți Aheii
Și-Agamenon s'a temut.
O, și sînt viteji! și tată
Aū pe Foebus! Cum te mint,
Și tu nu-î stîrpesci odată,
Mândre Zeū cu arc de-argint!

Iar prin noapte, când pe puntea
Tigrului, cū de dureri
Imi îngrop în palme fruntea,
Vine 'ncet printre străjeri
Hector aducând de mână
Pe copil, frumos și blând ;
Glasul apelor ne 'ngână,
Pânzele vuesc gemând :
Și pe când la piept ne strîngem,
Plînge tată și copil,
Și tustrei prin noapte plângem —
Evoe 'n Infern; Ahil!

O, Dolopi, și v'amăgește
Gândul că, riđend de sorți,
Ađi prin mine să 'njosește
Cel mai vrednic dintre morți!
Că din cercul nemuririi
Smuls ieși-va, voi păgâni,
Cel ce v'asvirli peririi
Pe la Xantus, ca pe căni?
Iar tu cređi că-î trecătoare
Jalea mea pe care-o gem?
Că mă veî călca 'n picioare
Barbare Neoptolem?

Blestămată fie țara
Care v'a născut pe toți!
Ura lumilor și-ocara
Moșteniți-o la nepoți!
Iar pe tine 'n rînd cu orbi
Foamea poarte-te prin uși,
De pe câmpî adune-ți corbi
Oasele 'n scârbos culcuș;
Și murind, de-î vrea cu mâna
Să-ți adunî pe-obraz nisip,
Să se svîrcole țărîna
Ingrozită de-al tău chip!

Și 'n tesalicele malurî
Rîurî milostive sînt,
Ca 'n rostogolite valurî
Să dea omului mormînt!
Și greceasca spadă scurmă
Pieptul, ca și orî ce fier,
Curge și pe-a dinseî urmă
Sângele din ceî ce pier.
Și-orî și 'n care țărî silită
Să trăesc, se va afla
Vr'un pămînt care să 'nghită
Hectore, pe-aleasa ta!

MURIND

Pe creștet de dealuri e soare,
Dar umbre-ale nopții prin văi,
Și 'n umeda nopții răcoare
Soldatul, departe de-ai săi,
Se sbate și geme și moare.

Îi sângeră pieptul de-arsură,
Iar apa se sbuciumă rar
De vale, și-alene murmură —
Ah, umed un deget măcar
Să-l pue pe vînăta gură!

Dar trupu-î e frînt de prin cruce.
Voind să se 'nalțe puțin,
De-aseară 'ntr'un sbucium o duce,
De-aseară se 'ncearcă s'apuce
Cu mânilo-o creangă de spin.

El vede păriul! Măsoară
Cu ochii, trei palme de drum.
Așa de cănește să moară!
Se 'ntunecă văile-acum
Iar noaptea grăbită scoboară.

El par' că stă 'n noapte la pândă,
Puțin rădicat până 'n briu;
Și-î galben de-atâta osîndă,
Cu ochii țintiți spre păriu,
Scrâșnind ca o fiară flămândă.

S'astîmpără 'n urmă și ține
Pe inimă pumnu-'nceștat.
Apoi, cu răsufurî puține,
Simțindu-și tot trupu-'nghețat,
Își trage mantaua pe sine.

O 'ntinde cu dinții și geme,
 Iar gura-i șoptește duios.
 Eū nu știū, sunt rugī orī blăsteme,
 Dar știū c'a perit fără vreme
 Flăcăul voinic și frumos.

Că iată-l, scăldat în sudoare,
 Și-acum e tăcere prin văi.
 El nici nu mă simte ce-l doare
 Și nici nu mă strigă pe-aī săī,
 Nu plānge, nu geme. El moare.—

Se 'ncinge cu aur cununa
 Pădurii de brad de pe culmī,
 Doineste și vīntul într'una
 Cāntānd somnuroșilor ulmī,
 Străbate prin vale-acu luna.

Ea vede pe mortul din vale
 Și trece tăcută, pe sus.
 Ce roșie-a fost, și pe cale
 Ce albă se face spre-Apus:
 De jale, pesemne, de jale!

57996

GHIAURA

Dincolo de Dnistru, pe mal,
Vin repedeî Cazacii ca vîntul;
E galben de groază pămîntul
Şi geme de zăngăte-n zare,
De vuet de care,
De chiu şi de tropot de cal.

Hatmanul în cortul rotund
Aşteaptă pe-oşteniî cu pradă.
Iar aurul curge grămadă,
Şi galben şi roşu ca luna,
Iar cortul într'una
Se face măi strîmt şi măi scund.

Cu zîmbet hatmanul voios
 Pe umeri oștenii și-î bate
 Când vin cu averi mai bogate.
 El ese, și intră, și iară
 Se uită pe-afară
 Și-n sus pe câmpie și-n jos.

Sînt turme de-alungul pe șes,
 Și dese, ca picuri ploii:
 Dincoace sînt cai și boii,
 Dincolo sînt oameni în funii,
 Și-n țeapă sînt unii —
 Vin turme mai multe, mai des.

Dar totul ce vede-î nimic!
 Tot robî și tot aur și vite.
 Și-aruncă priviri înteteite
 De-alungul pe șesuri, și n'are
 Nici loc de-alinare,
 N'ascultă Cazacii ce-î dîc.

Dar iată-l! Fugarul buiac,
 Părîndu-ți de praf și de spume
 Că vine din margini de lume,
 S'opresce de-odată cu sborul,
 Și-și scoate piciorul
 Din scară bărbosul Cazac.

«Priviți-o tovarăși, voi toți —
 Frumoase sînt multe Bogdane,
 Dar una ca asta, hatmane,
 De-aduce vr'un altul ca mine,
 Ascultă-mă bine:
 Am ochi și ți-i las să mi-i scoți».

Și roată Cazacii se strîng,
 Și-n mijloc hatmanul, și-n roată.
 De marmură-i tabăra toată —
 Cel mult de s'aude-n tăcere
 Gemuta durere
 Din ochii femeii, că-i plîng.

Dar ce-i e acestei femei?
 De-odată ca-n chip de poruncă
 Ea brațele-n lături le-aruncă
 Și capul pe spate, și iată
 Dă hohot de-odată,
 Și groaznic ce-i hohotul ei!

Cu sgomot Cazacii tresar,
 Privind dintr'o parte femeea.
 Ea rîde, ea rîde 'ntr'aceea,
 Se 'nvîrte sêlbatec ca dracii —
 De-uimire Cazacii
 Răsufală cu frică și rar.

«Hatmane...» prin hohot a frînt
 Cuvîntul, sîlbateca fată
 Din țara Moldovei furată;
 Și, ȃis că de-o gură nebună,
 Cuvîntu-  răsună
 Ca bulgări c duți în morm nt.

«Hatmane! privesce-m'acum!
 Priviți-m , cete cazace!
 Un semn al peririi voiu face
 Cu m na vrăjită spre-oștire,
 Și praf și topire
 Voiu face din oaste, și fum!

Cazacii s'asvir  îndărăt,
 Și 'nghiaț -n plinirea mișcării.
 «S rman logodit al pierd rii,
 Hatmane, haid' ține-te bine!
 Ți-e frică de mine?
 Dar iată, că vreau să-ți ar t.

«Nic  glonțul isbit din pistol
 Nu poate prin pieptu-m  pătrunde.
 Lovesce... ha , vino... răspunde».
 Și-n fața-  s lbateca fată
 Grăbit   arată
 Albimile pieptului gol.

Hatmanul își ese din minți:
 Mânia-i sugrumă cuvîntul.
 Se 'nvîrte sub dînsul pămîntul,
 Și tremur cu spaimă-l răsbate
 De-alungul prin spate, —
 Și-'n urmă-și ia inima-'n dinți.

Și galben, cu pîrul sbîrlit,
 El scoate pistolul și 'ntinde
 El trage, și flacăra prinde:
 În sânge ce 'mproașcă spre soare,
 Ea cade și moare,
 Gemîndu-i: «atî am voit!»

Hatmanul o clipă stă drept,
 Nimic nu 'nțelege din toate —
 Un gemet de fiar' apoi scoate,
 Și-i bâlbăe vînăta gură
 Cu spumeg: «Ghiaură!»
 Isbindu-i călcâiul în piept.

CHINDIA

Staū acum pe-o buturugă
Și mă uit prin văi,
Nu-î mai mult de cât de-o fugă
Până 'n deal; și par'că-î oaste
Cum se ved în șir pe coaste
Sutele de clăi.

Imprejurul meū învie
Toate câte sînt,
Ce de joc și veselie,
Când e soarele la toacă!
Iată-le, sărind se joacă
Undele de vînt.

Una printre clăi s'ascunde;
Umblă pe furiș,
După ea mai multe unde,
Fuge care mai de care,
Dar, cotind, gonita sare
Repede 'n tufiș.

Toate 'n câmp acum s'adună
Crîngul răscolind,
Iar, frunzișul sună, sună!
Dar pe când aleargă ceata,
Iat-o, din tufiș, șireata,
Iese hohotind.

Ies, cu capul dat pe spate,
Soațele-î spre văi;
Răsvrătesc, întunecate,
Brazdele de fîn, se 'ncurcă
Printre spină și iarăși urcă
Coasta, printre clăi.

Și mereu așa colindă
Dealurile 'ntregi,
Și 'n sfârșit, când e s'o prindă
Toate cad pe ea de-o dată,
Din grămada 'ncăerată
Nu le mai alegi.

Multe gurî acum se 'ngaimă,
 Vălmășag nespus;
 Paiele din câmp, de spaimă,
 In vârtej acolo prinse
 Se rotesc și joacă 'mpinse,
 Se ridică 'n sus.

Liniștite 'n urmă toate
 Tac și staū pe loc.
 Nu știū, de-obosite, poate,
 Orî aleg prin Ugă-Bugă
 După cine să mai fugă
 Intr'al doilea joc.

Că 'n curînd încep să salte
 Pe sub tei; și cern
 Flori de tei din crăngi înalte.
 Loc făcându-le să treacă,
 Ierbî și flori pe câmp s'apleacă,
 Spicele s'aștern.

Iar din teiū, privind la ele,
 Ispitiți de joc,
 Niște puî de rîndunele
 Și-aū uitat mîncarea 'n gură:
 Jocul ăsta nu-l știură!
 Cerule, fă loc!

Unu 'ncepe acum să-și bată
 Aripele 'n vînt,
 Iată-î toți acum de-o dată
 Ciripind în zări senine :
 Iar pe sus pe-acolo 'i bine
 Nu ca pe pămînt!

Și se 'ncinge-o veselie,
 Toate sar mereu,
 Flori și ierburi din câmpie,
 Vînt și flori și rîndunele —
 Vesel, de-ași putea cu ele
 M'ași juca și eă!

Gâtul mierlele 'ntindîndu-l
 Nicî nu măi ajung
 Să răsufle, — așa li-e gîndul
 La ce vîd, la cîte-ascultă,
 Și 'n uimirea lor cea multă
 Șueră 'ndelung.

Veverița de mirare
 Când e 'n vîrf de fag,
 Când p'un ram, când pe-altul sare,
 După cum măi bun e locul
 Printre crengi să vadă jocul
 Cel așa de drag.

Iată-î iepuriî, nebuniî,
 Coarne 'n cap îşi pun,
 Staū în două labe uniî,
 Alţii peste cap s'aruncă.
 Sturziî hohotesc pe luncă,
 Şi de ris nebun

Pitpalacu 'n grîu sughiţă,
 Iar nepoţii lu
 După mama cea pestriţă,
 Mai pestriţi ca ea la penē,
 Sprinteni fug prin buruiene
 Doi-spre-zece puî.

Şi mereū să 'ncinge jocul,
 Până pe 'nserat —
 Şi e plin de rîset locul,
 Plin de cântec deal şi vale.
 Câte-un nor drumeţ pe cale,
 Galben de mirat

Stă pe loc acolo 'n naltul
 Cerului, privind.
 Pleac' apoi. Dar vine altul.
 Nu ştiu ce gândeşte norul,
 Dar a-tot-stăpânitorul
 Soare 'n cer, zîbind,

Ca un moș privind nepoții,

 Dice: «Așa, băeți!

«Veseli, și la joc cu toții!

«Pentru asta 'mi place mie

«Truda mea de-o vecinicie

 «Să tot nasc vieți!»

STRIGOIUL

Acum tu poți s'c 'ntrebî, că n'ar răspunde.
Punându-și pe genunchi uitatul fus,
Pe-un scaun vechi în fața vetrei scunde
Privesce 'n foc, și Domnul știe pe-unde
E gândul mamei dus.

E singură pe lume, și pierdută.
Bărbatul ei, sînt ani de când a dat
Pe Bistrița 'n vârtej, mînînd o plută.
Rămase-așa de Dumneșeu bătută
Să toarcă biata 'n sat.

Și-acum de-abia s'a 'nchis mormîntul bine
Pe singuru-î copil ajuns flăcău,
Și-aă și 'nceput cu șoapte ntre vecine —
N'aă pe-altu 'n sat? Dar cine știe, cine?
De ce-ar vorbi de rău?

Ea-î vede 'n colț mormîntul sur, iar șirul
 De plopî înalți se sbuciumă cântând,
 Și-î plin de-un vuet jalnic cimitirul —
 Tresare-acum. Ea dă să-și toarcă firul,
 Și-l uită în curînd.

De-odată 'ntoarce capul fulgerată
 Spre prag. Dar nu-î nimic. I s'a părut
 Că sună clanța ca din mîni purtată.
 Se 'ntoarce spre fereastr'-apoî deodată,
 Dar geamul e tăcut.

Se uită lung la geam. E noapte-afară,
 Și lună 'n cer ca ziua. Și-î târziu.
 Se uită 'n jur prin colțuri, spre cămară...
 Și-apoî se 'ntoarce 'ncet spre ușă iară —
 Tăcere și pustiū.

Se scutură, cu frig, pe scaun mama
 Și 'nchide ochii strîns, și stă pe loc.
 A fost icoana în colț, pocnise rama.
 Ea-și șterge ochii umezi cu năframa
 Și iar privesce 'n foc.

Dar iată pe mormînt lumină s'arată.
 Cum staū țintiți spre om, de prin strimtori
 Doi ochi de lup prin noaptea 'ntunecată,
 Așa doi ochi de foc spre cruce cată
 Și staū nemișcători.

Motan sbîrlit cu spete 'ngîrbovite
 Stă în culme de mormînt, venit din iad:
 Dar crucea nu-l înfruntă! Și topite
 Se sting încet luminile 'ndrăcite
 Și 'n hăul nopții cad.

Pe scaun a 'nghețat acum bătrîna,
 Căci tot mai mult se sbate pe mormînt
 Și saltă sbuciumată 'n sus țărîna,
 Părea că din adînc o svîrl cu mâna —
 Ferească unul sfînt!

S'aud horcăituri de om ce moare
 Străpuns de cel ce-î sta 'n genunchi pe piept,
 Răsare-un cap cu plete sburătoare,
 Un piept, și-un om, și iată-l în picioare
 Stă 'n zarea lunii drept.

Cum gălgâe la vaduri apa în gârle,
 Gângave vorbe rari din gură-î ies,
 Îi joacă șerpî în sîn, în pîr șopîrle;
 Iar pieptu-î răsufflînd, bolnav s'asvirle
 Mai tare și mai des.

Tîrîndu-și giulgiul alb spre gard se duce.
 Iar roșii-î ochi ca două flacări ard.
 Îtinde-un braț spre par ca să-l apuce,
 Punînd apoi piciorul stîng pe-o cruce
 El sare peste gard.

Nici pașii nu-î sunară pe morminte
 Nici umbră 'n urma lui nu s'a vîdît,
 Ca surul nor de fum trecu 'nainte —
 Subt gard s'aud oftări, s'aud cuvinte
 Și plînge-un glas gemut.

Se sbate în chin drăcesc, el varsă pară.
 Își smulge giulgiul putred de pe trup,
 Se pleacă 'n patru brînci în chip de fiară,
 S'asvirle peste cap, și 'n urmă iară,
 Păziți-vă că-î lup!

Și bate 'n fălci, să muște și s'omoare,
 Iar spume verzi îi picură ferbinți
 Din gura-i cu gingii sângerătoare,
 Pămînt împrăstie 'n urmă-i, din picioare,
 Și mirăe 'ntre dinți.

Cu labelle pe giulgiu, el îl sfășie,
 Și 'n gură 'l ia și-l scutură prin vînt,
 Turbat el roade 'n dinți câte-o fășie,
 Frămîntă 'n loc pămîntu 'n vrășmășie
 Și mușcă din pămînt.

Îl vești? Pe după gard în goană vine
 Și ese 'n drum; spre sat alearg'acum,
 Iar coada ridicată 'n sus o ține —
 De ești pe drum, dă 'n lături, tu creștine,
 Să nu te afle 'n drum!

Acum e la răscruce și stă și scurmă
 Și-adurmecă pămîntul într'un loc —
 Suflarea bieteii mame-acum se curmă,
 Că n'afle 'ntoarsă lupul nici o urmă,
 Și-aleargă val de foc.

El intră 'n sat, ia drumul peste vale.
 Incep să urle-a moarte' câinii 'n sat
 Și fug spre uși de tinzi, ferind din cale;
 În turn, în clopot limba url'a jale
 Un dang înfiorat.

Creștinii câți nu dorm cu spaimă chiamă
 Pe Maica lui Hristos și-aprind grăbit
 Tămîe și-usturoiü pe-un vas de aramă.
 Ea singură 'n căscioară, biata mamă,
 Stă chip înmărmurit.

Ea-l vede cum despică în două satul;
 E creț la pěr și 'nalt cât un vițel,
 Învırte ochi de flacără, turbatul,
 Și-i iute 'n mers și-i negru ca păcatul
 Că-i Duhul rău în el.

Ea nici nu 'nchide ochii să nu-l vadă,
 Nu tremură de el, nu-și face cruci.
 Căzù icoana 'n cõlț. Putea să cadă!
 Strigoitul e aici, el e 'n ogradă,
 Sărit peste uluci.

Acum la ușa tinzii, iar zăvorul
S'aruncă singur, sgomotând, din loc.
E 'n tindă. E pe prag. A pus piciorul
În cas'acum. A intrat ucigătorul,
Dar ea se uită 'n foc.

Cu ochii firoși privesce-o clipă
La ea și 'nvârtejit s'asvirle-apoi,
Cu dinții-î prinde-a poalelor aripă, —
Ea sare-atunci nebună 'n sus și țipă:
«Săriți că e strigoii».

Atât a fost. Nicî alt cuvînt, nicî luptă;
Căci nimeni din vecini n'o aude.
Dar moartă o găsiră în zori, și suptă,
Și 'n jurul ei bucăți de haină ruptă,
Creștinii-a doua ți.

PIERDE-VARĂ

Frunziș al pădurii bătrâne,
Doinești, o tovarășe-al meu!
Doinește și vîntul prin grâne,
Iar apa 'n isvoare murmură
Și spune, tot spune din gură,
Tot spune mereu.

Sub paltin aici e răcoare.
Ies umbre pe dealuri, și pier,
Născute din dungă plutitoare
De nori ce 'n grăbire s'adună
Pe munți, aurită cunună
La margini de cer.

Mă uit la vulturul din zare
 Cum sboară puternic și lin,
 Acum e cât corbul de mare,
 Cât pumnul abia, cât albina
 Și 'n urmă-l înghite lumina
 Din largul senin.

S'aude pe coasă cum sună
 Ciocanul; pe margini de rîu
 Poporul de pasări s'adună.
 E cântec pe luncă, pe creste:
 Flăcăi ce cosesc, și neveste
 Prin lanuri de grâu.

Iar norii-și tot schimbă făptura,
 Se sbuciumă 'ntr'inșii-arătări —
 Își cască balaurii gura;
 Văd cuiburii de pajuri măestre,
 Și roibii cei fără căpestre
 Din smîrcuri de mări.

Prin mare trec smeii cu 'notul;
 Și, iată-l, tîrînd un copac
 Piticul cu barba cât cotul,
 Ies scroafele-mării cu puii,
 Și sparge 'nchisorile Gruii
 Bătrânul Novac.

Ved lupul din basme, cu laba ;
 Smeoaice, și codru ce-l rod.
 Pe Greul-Pământului baba
 Cu vraje-l ucide într-o luncă,
 Și uite, cal-galben s'aruncă,
 Iar smeu-î sub pod.

Frumoasă-mi răsare-o Ileană,
 Și cântă-n cosița ei flori.
 Ved Zinele goale 'n poiană,
 Scăldându-se-ascunse 'n pădure,
 Când vine-un voinic să le fure
 Cămășile'n zori...

Dar iată-l cu galbene plete,
 Frumos, să-l ucidă de drag
 La sîn îndrăgitele fete —
 Copilul, născut, al tăcerii,
 Ce-ți vine prin liniștea serii
 Și-ți șade pe prag.

Prin iarba 'nspicată el vine
 Ieșit de sub mucedo stînci;
 Tiptil se străcoară spre mine,
 Și capul din iarbă și-l scoate,
 Dar iute s'asvîrle pe coate
 Și-așteaptă pe brînci.

Sosesce, s'apleacă de-aproape,
Iar frunțile noastre s'ating;
O pânză eū simt pe pleoape,
Părînd d'un păianjen țesută,
Și 'n urmă pe ochi mă sărută,
Iar ochii-mi se sting.

Mi-e teamă să-l speriū; ș-alene,
Vrînd ochii de vrajă să-î scap,
Mă 'ncerc să duc mîna spre gene.
El simte, ștregarul, se 'ntinde
Și mîna cu zîmbet mi-o-prinde,
Mi-o pune sub cap.

Și 'n palme-ascunđînd obrăjorii
Se pîerde prin naltul porumb —
Ș'amestecă dealul și norii
Și 'n noapte pămîntul se 'nchiagă:
Simt, parcă topindu-se 'ntreagă
Făptura-mi de plumb.

Iar vîntul doînește prin grîne;
Doînește tovarășul meū,
Frunzișul pădurii bătrîne,
Iar apa din vale murmură
Și spune, tot spune din gură
Tot spune mereū.

APOI VEZI...

«Câte fete mândre 'n sat
Toate țin cu tine—»
Dic și eă! Și nu-ı păcat,
Ele știu mai bine.
Când încep și eă să joc
Intră junghiü 'n fete
Și s'opresc drumețiı 'n loc:
Asta-ı joc, băete!
Voi săriți ca un ileü,
Ici e șes, ici groapă—
Apoi veți! Frumoasa eă,
Voi, pe câte-o schioapă.

Iar la plug de-oiu vrea, apoi,
 Să mă las pe coarne,
 Brazda mea nici patru boi
 Nu pot s'o răstoarne.
 Eū din umeri scot un car
 Până 'n dealul mare,
 Mut o piatră de hotar...
 Ce vi-e de mirare?
 Vouă și-un butuc vi-e greu
 Eū ridic o bârnă —
 Apoi veți! Pe mândra eū,
 Voi, pe câte-o cârnă!

Beaū și eū, și joc, și-arăt
 Că mi-e lumea dragă,
 Dar ca voi eū nu mă 'mbăt
 Săptămâna 'ntreagă.
 Ce-mi tot cânti de boi și bani?
 I-am găsit eū gata?
 N'aveam cas' acu cincī ani,
 Și-a făcut-o tata?
 Palmele, că 'mi ard mereū,
 Capul, că mi-e moară —
 Apoi veți! Pe mândra eū
 Voi, pe câte o chioară.

POVESTEA CĂPRARULUI

Când ne-aū respins de la movilă,
Căzurăm mulți pe-acele lunci.
Și 'ntreg un regiment atunci,
De ce-a văduț, a plâns de milă.

In șiruri strînse și 'mproșcând
Neconținut cu foc mulțimea,
Se da 'ndărăt dorobănțimea,
Loc Turcilor pe șes făcând.
Curgea și mult și iute focul,
Iar între-ai noștri și vrășmași
Eraū cel mult optzeci de pași —
Dar noi lăsam cu palma locul.

Și, iată 'n urma tuturor
Un biet căprar, având un frate
Ucis, s'opri să-l iee 'n spate,
Și-apoi spre șir porni cu zor.
Dar lunecând pe iarba udă,
Fiind și slab, cădû 'n curînd.
Iar noi strigam să intre 'n rînd,
El a rămas nevrînd s'audă.

La ochi cu pușca l-am vădut,
Ingenunchiat acolo 'n cale
Trăgînd spre-Arapii ce din vale
Veniau mereu. O, n'am cređut
Că omul în mînie poate
S'asviri' așa de mult omor,
Că plumbii 'n desnădejdea lor
Curg riû! Dar ađi le cred pe toate.

Iar noi ne 'ndepărtam mereu,
Și i-am strigat de-a multa oară
Că e nebun, că stă să moară,
Și e păcat de Dumnezeu.
Nevrînd să-l lase pe câmpie,
Și să-l aducă neputînd,
El sta cu mortul, dus de-un gînd:
Străjer răsbunător să-î fie!

Dar Turcii vin, tot vin, un roiu,
 Și tot mai larg li-e 'n urmă pasul —
 Acum nici nu ne-aude glasul,
 Acum el e pierdut de noi.
 Treizeci de pași mai au Nizami
 Au cincisprezece, zece-acum —
 Și-aștepți pe-ai tăi, plângând pe drum,
 Tu suflet pustiit al mami!

Dar iată-l cade! L'a lovit
 Pe semne-un plumb din multa ploae;
 Pe spate-acum murind se 'ndoaie,
 Dar l-am vădut cum s'a 'nvîrtit
 Spre frate-său, cădând deodată
 Cu fața 'n jos, părând c'ar vrea
 Să-l apere pe mort așa —
 Si atunci coloana 'naintată

A Turcilor sosind povoiu,
 I-a și cuprins, urmându-și goana.
 Și i-a 'necat apoi coloana
 Și nu i-am mai vădut apoi.
 Infiorat și-acuma îmi bate
 Cu jale inima, când scriu —
 Strivit de Turci, să mori de viu,
 Veghiând la capul unui frate!

Când ne-am retras pe-acele lunci
Respinși de-Osman de la movilă,
Un regiment întreg, de milă
A plâns de ce-a vădut atunci!

PE DEALUL PLEVNEI

È 'n amurg. Pe deal Bulgarul
Liniștit își mână carul.

Roțile nu știu că plânge
Dealul, pe-unde omul mână;
Nu știu boii, că 'n țărână,
Pe-unde trec, e numai sânge.

Noaptea 'ncet încet scoboară,
Lilieci prin aer sboară.

Pe-unde a fost cumprire-odată
Doarme-acum întreaga fire,
Peste-un iad de svîrcolire
Cade-o pace 'ntunecată.

Numai luna e pe lanuri —
Dar mai sus, pe sub rădanuri

Unde-a curs fierbinte plumbul,
Duhuri vin din vreme în vreme,
Cât e noaptea 'n dealuri geme
Și se sbuciumă porumbul.

LA SMÂRDAN

Deam român, vëdui odată
«Oastea Domnului Mihaiu»
Zicea Dunărea 'ntristată:
«Fulger îns'atunci erai.
«Și-alergând prin cer furtuna
«Canta vorbe românești —
«Astă-dî staū și-ascult într'una
«Și mă uit, și nu mai ești!»

Dar abia rosti cuvîntul
Dunărea, vuid prin văi,
Și vëdu gemënd pănîntul
Și de cai și de flăcăi.
Zornet auđi prin zare,
Cum se 'nchiagă stol cu stol
Și năprasnică rësare,
Oastea Domnului Carol.

Jalnic tu 'ți doinești durerea
 Dunăre, și iat'acum!
 Din mormint ieși puterea
 Și 'n zadar îi stai în drum.
 Trec voinicii peste tine;
 Mersul lor e sbor de fulg,
 Și din mâinile străine
 Stema libertății smulg.

Tresăriră iuți Românii
 Căci aminte și-aū adus,
 Cât s'aū străduit bătrânii
 Steagul să ni-l ție sus,
 Câte plângeri ne'nterupte
 In mormint or fi vërsat,
 Că nepoții fug de lupte
 Și că steagul e 'nchinat.

Dunăre,-ai vëdut Smărdanul?
 Spune tu, s'o spuiū și eū.
 Și noi știm isbi dușmanul,
 Și 'n Români e Dumnedeū!
 Știm și noi găti cununa
 Vitejiei ce-o doinești,
 Și când urlă 'n cer furtuna
 Cântă vorbe românești!

La Smârdan—ăşa vru Domnul—
 Morţii dintr'această ȃi
 Vor avea cu spaîme somnul,
 Şi-aiurând se vor trezi
 Apărându-se cu mâna
 Ca de-un tăinuît duşman,
 Vor muşca gemend ţărâna
 Ca şi 'n luptă la Smârdan.

Că 'ntraceea ȃi cumplită
 N'avu mila nici un rost,
 Şi mânia răsvrătită
 Lege tuturor ne-a fost.
 Ast-fel că vedënd perirea
 Insuşi Dumneċeu de sus
 Galben întorcënd privirea
 Mâna peste ochi şî-a pus.

La Smârdan pe unde drumul
 Da de-adreptul spre vrăjmaşi,
 Risipeaî cu mâna fumul
 Ca să veċi la patru paşi.
 Şi 'ntrun iad fără de nume
 Unde-ăi noştri iuţi pătrund
 Nu era nici cer nici lume,
 Numai noapte fără fund.

Și 'ntr'acel noian de ceață
Dorobanții dând de-un rîu,
Aū trecut prin sloi de ghiață
Și prin apă până 'n briu.
Rîu de apă -- Prut să fie --
Cum era să-i ție 'n loc,
Dacă n'a putut să-i ție
Din redute-un rîu de foc!

La Smârdan de-un gînd cu toții
Fost-am braț pustiitor,
Și murind aū dat nepoții
Mâna cu strămoșii lor.
N'ai avut mai buni tu, Bane,
La Călugăreni în văi;
Iar la Racova, Ștefane,
Nu-ți eraū mai tări ai tăi.

De-o veni din nou vr'odată
Vuet peste-al tău pămînt,
Țară dragă și 'ncercată,
Vom ruga pe Domnul sfînt
Nu 'ntr'alt clip să ne ajute
Ca să 'nfrîngem pe dușman,
Decât dându-ne virtute
De flăcăi ca la Smârdan.

MOARTEA LUI GELU

Răsleț din oștirca bătută
Fugind pe câmpia tăcută,
Cădu de pe cal, de durere,
Pe marginea apei. Și piere.
Din rană și-ar smulge săgeata
Și n'are putere.

Pierdut-a și oaste și țară.
E noapte 'n văzduhuri; și rară
E sbaterea apei, când valul
Atinge cu aripa-i malul —
Iar Gelu, prin noapte stând singur
Vorbește cu calul.

«Vai, murgule, jalea mă curmă!
 Mă lupt cu durerea din urmă,
 Căci ranele-mi sapă mormîntul:
 De geaba împrăștiî tu vîntul
 Din coamă, piciorul tău scurmă
 De geaba pămîntul.

«Mă chiemî prin nechezuri păgâne
 Și par'că Țicî: «Vino, stăpâne!
 Veđi, picură ranele tale
 Și neguri se 'naltă din vale,
 E noapte, și Țiua de mîne
 Ne-ajunge pe cale!

«Treî suliți făcutu-și-au strungă
 Prin mine! Mă sbucium pe-o dungă
 Și nu-mi mai simt brațul și brîul;
 Tu-ți rupi cu picioarele friul—
 Las', murgule las' să ne-ajungă
 Pe-acea pustiu.

«De-acum tu... cât va cuprinde
 Mantaua, de-asupra-mi o 'ntinde
 Și-apoi cu picioarele-mi sapă
 Mormîntul pe margini de apă,
 Și 'n urmă cu dinții mă prinde
 Și-aruncă-mă 'n groapă.

«Jelească-mă apele Cernii!
 Să-mi bubue crivățul iernii,
 Ca 'n taberă al cailor tropot;
 Iar vecinicul apelor șopot
 Să-mi pară că 'n ceasul vecernii
 O rugă de clopot.

«Și, poate, sosi-va o vreme
 Când munții vor fierbe, vor geme
 Cu hohote mamele 'n praguri,
 Vor trece bărbații 'n șiraguri
 Când buciūm suna-va să chîeme
 Pe tineri sub steaguri.

«Iar tu de-î trăi, frățioare,
 Să-mi vezi luptătorii 'n picioare,
 Atunci când sosit va fi ceasul,
 Abațe-ți pe-aice tu pasul:
 Nechiază-mi, și atunci eū din groapă
 Cunoaște-ți-voiū glasul!

«Și-armat voiū eși eū afară,
 Și veselī vom trece noi iară
 Prin suliți și foc înainte,
 Să ție protivnicii minte
 Că-s vii, când e vorba de țară,
 Și morții 'n morminte!»

El ȃice, Ńi mȃna Ńi-o strĩnge
 Pe pieptul cel umed de sȃnge —
 Iar calul stȃ singur de pazȃ
 Luĩ Gelu, Ńi trist el aŃează
 La pieptul stȃpȃnului capul
 Ńi astfel vegheazȃ.

Ńi-auȃi! Ca un vĩnt ce clȃteŃte
 Pȃdurea, cȃnd ploaia soseŃte,
 AŃa din adĩncurĩ de zare
 Un vuet prin noapte rȃsare,
 Iar vuetul vine, Ńi creŃte
 Mȃi iute, mȃi tare.

Ńi iatȃ-ĩ din umbrele vȃii
 Cu scuturĩ ies repeȃi flȃcȃii,
 Ca morȃii ce-Ńi lasȃ mormĩntul;
 Ies roibii cu umblet ca vĩntul,
 Rȃsar de tutindenĩ, de pare
 Cȃ-ĩ varsȃ pȃmĩntul.

ArcaŃii luĩ Arpad! Ȇn goanȃ
 Eĩ fug dup' oŃtirea duŃmanȃ.
 Ńi uȃi de-alergare se 'ncurȃ
 Fugarii prin negura surȃ,
 Cu frĩul pe coamȃ, Ńi-arcaŃii
 Cu spȃȃile 'n gurȃ.

Năvalnic s'apropie pașii,
 Și 'n goana lor cântă arcașii,
 Și-așa de sălbatic li-e cântul —
 Din piele de urs aū vestmîntul,
 Și 'n bărbile lor încâlcite
 Se 'mpiedecă vîntul.

Iar Gel, aūdindu-î prin zare,
 De spaimă și groază tresare —
 El moare! Și cântă păgânii!
 N'aū Domn și n'aū țară Româniî,
 Și-adușii de vînturî în țară
 Sînt astădî stăpânii!

Și 'n mîmile cui e scăparea?
 Nu-î piept să le 'nchidă cărarea?
 Nu-î braț de voinic, să-î abată?
 Și nu e pe lume-o săgeată
 Ca 'n inima gloatei lui Arpad
 Adînc să străbată?

Și Gelu le judecă toate:
 Se 'nalță proptindu-se 'n coate
 Și-a calului glesn'o cuprinde,
 Cu grabă el arcul și-l prinde,
 Și 'nvîrte săgeata și-o scoate
 Din rană, și-o 'ntinde:

Și vijăie slaba săgeată
 Cu gemetul morții deodată—
 Arcașii trec repede în cale,
 Și-î vuet și-î chiot prin vale:
 Ce cânt de 'ngropare lui Gelu
 Și-oștirilor sale!

Iar vuetu 'n neguri pătrunde
 Și în inima nopții s'ascunde
 Departe, și 'n valuri de valuri
 Ecoul isbindu-se 'n dealuri
 De dece ori jalnic răspunde
 Pustiilor maluri.

De dece ori, iarăși de dece,
 Și scade, și pierce, și trece,
 De data din urmă răsună—
 Tăcerea 'mprăștiată s'adună,
 Și 'n neguri alunecă rece
 O bolnavă lună.

Iar calul, vedenie mută,
 Cu coama de vînturi bătută
 Stă 'n noaptea cu neguri de pază
 Lui Gelu; și trist el așează
 Pe pieptul stăpânului capul
 Și ast-fel veghează.

Iar apa la maluri se frînge
Și cade pe spate și plînge:
Cu fierul potcoavei tu-mă sapă
Mormîntul pe margini de apă
Și 'n urmă cu dinții mă prinde
Și-aruncă-mă 'n groapă!

NUNTĂ ÎN CODRU

Ce mai chiù și chef prin ramuri
Se 'ncinsese-atunci!
Numai frați și verii și neamuri
De-ar fi fost umplea o țară!
Dar așa, că s'adunară
Și străini din lunci!

De mă întreb, eă nu știu bine—
Alții poate știu—
Ce să 'ntreb, calici ca mine!
Știu că lumea dintr'o dată
S'a trezit ca-î adunată
Și c'o duce 'n chiu.

Că 'ntr'o ȃi, purtând în mână
 Un colac ș-un băț,
 Prepelița cea bătrână
 S'a pornit și 'n deal și 'n vale,
 Și chiema 'ntâlnind pe cale
 Lumea la ospet.

«Ce-î tu, soro?» Ce să fie?
 Nuntă mare 'n crâng!
 N'ai vădut tu veselie
 De când ești și porți un nume.
 Și-am plecat, trimeasă 'n lume,
 Oaspeții să-î strîng».

«Dar, pe mire cum îl chiamă,
 «Cine-î el și-al cui?»
 N'auziși de sturz, bag-samă!
 Până și 'mpăratu 'l știe—
 «Și-î bogat?»—«Ce-î pe câmpie,
 «Tot ce veđi, a lui!»

Iar mireasa! Din costiță
 Numai flori îi cad.
 Mierla e. Și e pestriță,
 Și gătită ca o cruce:
 Cisme galbene și-aduce
 Tot din Țarigrad.

«Ei, atunci să știi vecino,
 «C'am să vii și cū».
 «Păi, de bună-seamă, vino!»
 Tot așa, cu voe bună
 Prepelița 'n sirg adună
 Pe nuntași mereu.

Și s'a strîns din zare-naltă
 Neamu 'ntraripat,
 Și din crâng și de la baltă
 Și din șesuri de prin grâne;
 Ba și vrăbiî mai bătrâne,
 Musafirî din sat.

Până 'n noapte tot veniră
 Și prin crengi aū mas.
 Iar în zori să răscoliră,
 Și 'n gorun aveaū altarul —
 Ia 'nchinați-mi cu paharul,
 Să-mi mai vie glas.

Mă 'ntrebați de nun? Eî nunul,
 Soare 'ntr'adevăr:
 Dumnealū, mă rog, *păunul!*
 Nună mare-a fost găița,
 Stete-acasă păunița
 Că-î murise-un văr.

«Pop' aveaŭ?» Tu maică sfântă!
 Staî să mai vorbeşti?
 Ştii pe *ciocârlan* cum cântă?
 Dumnedeü să-î Ńie firea!
 A 'nvęţat trei veri psaltirea
 La Vlădicî sęrbescî.

Drusce-aveaŭ o *coşofană*
 Şi-un *cârsteiŭ* bălţat.
Piţpalacul, nene, 'n strană!
 Iar cădelniţa de aur
 O Ńinea jupânul *graur*
 Dascălu 'nvęţat.

Dar să veđi! la socrul-mare
 Sgomote din zori:
Piţgoiŭ 'ntr'una sare,
 Steag pe casă *şoimul* sue,
Gheunoaia bate cuie
 Ca s'anine florî.

Iar prin cuhniî sfat şi vorbă,
 Asta s'o vedeţi!
Prepelişa face ciorbă,
Presurile fac friptură,
 Vin *sticleţi* şi le-o fură,
 Dracii de sticleţi!

Șoimii repede scot în ghiare
 Carnea din căldări,
Corbul cel cu ciocul tare
 Dumnicată 'n blide-o lasă,
Cintișoii duc la masă
 Rîndul de mîncări.

Și, cu șorț de jupâneasă,
Rîndunele vin
 Și deretică prin casă
 Iar pe mese-aștern prosoape
 Și dau lavițele-aproape,
 Cane-aduc cu vin.

Dar te miri tu, prin pahare
 Cine le turna?
Cucul sur, că'i meșter mare
 La urat și 'nchinăciune
 E proroc și-ți știe spune
 Tot ce-o fi și-o da.

Cîntă 'n cobz' acum *buhaiul*
 Cel cu gâtul strîmb.
Mierla șueră cu naiul,
 Cu cimpoiul cînta *cioara*,
Pitulicea cu vioara,
Bufulița c'un drîmb.

Codobaturî iuți ca focul,
 Tot bătând din cozi,
 Măturară 'n clipă locul
 Și făcur' o bătătură,
 Și ce horă mai făcură
 Ca la Voevođi!

Jucau sîrba *porumbeiî*,
 Că e jocul lor,
 Și-au luat la joc *cârsteiî*
 Pe-o răpușcă — vai de mine! —
Graurul juca pe vine,
Barza 'ntr'un picior.

Numai cioara cu cimpoiul,
 Tot isbind cu el,
 Se bătea cu *pișigoiul*,
 Iar *sitarul* dup'o ușă
 Se certa c'o găinușă
 Pentr'un gândăcel.

Vin de-ar fi, că cearta vine,
 Alt-fel cum s'o dîci?
 Să te superî tu creștine,
 Pentru dinții școși din gură?
 Pentr'un ghiont și-o 'mbrâncitură
 Cheful să ți-l strîci?

Și țipaă de-avalma 'n ramuri,
Miile de guri!
N'alegeai străini și neamuri,
Și pe plac cânta tot insul —
Clocotea de chiă cuprinsul
Veselei păduri.

«Tu erai?» Mă 'ntrebă ca prostul!
Vorba din bătrâni:
Eă la chef ca 'n Marte postul.
Vinu-l beam din coji de-alună,
Și asvîrcam, de voe-bună,
Cu căciula 'n câni.

Ba, și 'n ciur le-aduseă apa,
Ca să fiă în rost,
Lemne le-am tăiat cu sapa —
Și sărind pe-o buturugă
Am venit la voi în fugă
Să vă spun ce-a fost!

ZINA PĂDURII

«Jar mura 'ntr'adins o făcu pe pământ
Sălbatica Zin'a pădurii,
Căci ochii ei negri asemenea sînt
Cu negrele boabe-ale muriî.
Iar unde e mură, sădită de ea,
Pot merge neveste și fete,
Flăcăilor înșă vederea li-o ia
Și junghiuri prin cap le trimete!

«Și smeura-anume-o făcu pe pământ
Sălbatica Zin'a pădurii—
Obrajiî ei rumenî ca smeura sînt,
Obrajiî și rumenul guriî.
Iar pe-unde sădesce ea smeură 'n văi
Pot merge femeile 'n păce,
Dar floarea din față li-o ia la flăcăi
Și galbenî ca faguru-î face.

«Iar mușchiu sub brađi într'adins l'a lăsat
Sĕlbatica Zin'a pădurii.
Ca mușchiul de moale e caldul eĭ pat,
Acolo sub umbra răsuriĭ.
Iar pe-unde e mușchiu, e pe-acolo și ea :
Pot merge să șază copile,
Flăcăilor însă odihna le-o ia
De pĕr și se 'ngroapă cu ڃile!»

— «Eĭ, par'că pe Zină eū nu știu s'o 'nșel!
Neveste și mură să fie!
Eū staū pe potecă, și-ațin frumușel
Cărarea la fete 'n câmpie.
Iar când o să vĕd eū că Zina mi-e rea
Și-mĭ fură tăria făpturiĭ,
O prind prin păduri și-o sărut și pe ea
Pe hoața de Zin'a pădurii!»

COLOANA DE ATAC

☐orniserăm din văi adânci
Și ne tîram acum' pe brânci

Să nu ne prind' Osman de veste,
Că năzuim la deal spre creste,

Căci veste de-ar fi prins ai sîi,
Noi n'am mai fi eșit din văi.

Și-așa cu 'ncredere veghiată
Noi răsărim pe deal de-odată.

Ne véd păgâniî, sar pe zid,
Potop de foc spre noi deschid.

Dar noi prin foc o rupem iute,
Credându-ne pe sub redute.

Și nu eram! Vedeam de sus
Că alt-fel e decum ne-aū spus,

Că pân' acolo-î lungă cale,
O rîpă 'n drum și-adîncă vale.

O clipă ca 'mpetriți am stat;
Maiorul însă-a și plecat

Și ne-am făcut cu toțiî cruce:
Ei, ducă-ne 'n ce foc ne-o duce!

La vale-acum, pe rîpi curînd —
Un rînd e mort, mai moare-un rînd.

Cad bombele 'n pămînt și scurmă
Și altele mai vin pe urmă;

Ca grindina și plumbii cad,
Se 'ntunecă, și-î vaî ca 'n Iad!

Și-un plumb veni cumplit cu sborul
Și fără glas cădu maiorul.

Atunci un ofițer înalt,
Cu spada 'n vînt, iar celalalt

Trăgînd mereu din carabină
Săriră 'n front; iar pe colină

Noi după dînșii, cot la cot,
Suiam orbiș, noi leatul tot.

Cât ai clipi, muriam o sută,
Muriam mai mulți, că din redută

Nu plumbi curgeau, ci riū de foc
Și linii 'ntregi cădeaū pe loc.

Și-un căpitan, cel nalt sërmanul,
Căduse vîrfuind mormanul,

Iar celalalt, acel ce-ochia
Muri trăznit în fața mea.

Căci uite-așa veduī de bine
Pe-un Turc bătrân ochind spre mine,

Iar bietul căpitan nu-ș-cum
Se puse morții drept în drum.

Am dat să-l prind ca să nu cadă
Și-atunci cădui cu el grămadă —

Și veđi, și-acum mî-e capul prost,
Că nu 'nțeleg nici ađi ce-a fost:

M'am pomenit la șanț de-odată
Și-o cărp' aveam la cap legată,

De ce și când, de mîna cui?
Și-atîta drum eă când făcui?

Voiam să 'ntreb, n'aveam pe cine,
Căci tot străini pe lângă mine.

Dar cărpa, ori-ce taină-avea,
Atîta știu c'a fost a mea —

Și-acu la șanț! Noi rupem lanțul
Și scoborîm de-avalma șanțul,

Sărim și noi și Turciî sar
Și-î moarte 'n șanț, e vai ș-amar.

Ne batem ca 'n pîerzarea minții,
Cu pumniî dăm, mușcăm cu dinții

Și pștept la pștept ne svîrcolim,
Străbatem repeđi și răsbitim.

Inchid de veci Nizamii gura,
Iar noi îi dăm pe rîpi de-adura.

Ieșim apoi, ca duși de vînt,
Pe fața negrului pămînt.

Pe lături ne 'ntărim șircagul:
Și iat'un căpitan cu steagul

În fruntea noastră drum făcu:
Ura, băeți, acu-î acu!

Roesc turbați pe zid păgâniî,
Sub zid se 'ndeaș' orbiș Româniî

Și-aruncă scări, răsbesc prin fum,
Străbat mereu făcându-și drum.

«Trăsniți, copii, tot după mine».
Noi trăsnet după el, veđi bine.

Și iată-l căpitanu-î sus,
Pe meterez un braț a pus,

Dar șapte Turci pe el săriră,
Și șapte săbiil și loviră,

Și-al optulea, un Turc bărbos,
Isbi turbat de sus în jos

În piept cu acul puștii, fiara —
Și-atunci pocnind se rupse scara

Și bietul căpitan cădu
Pe spate 'n șanț, și-atâta fu.

Căci s'adunaū păgâniū gloată
Și-un om era ređuța toată

Și 'ntregul parapet un fes,
Atâta se 'nglotiaū de des.

Cădeam ca frunzele de brumă,
Iar sângele curgea cu spumă.

Nici loc să stai, nici drum să treci
Și fum de pușcă, să te 'neci,

Și ce-am văduț atunci — minune —
Și-n groapa morșilor voiū spune!

Nici chip de-acu să mergi în foc,
Nici chip să stai sub zid pe loc.

Se dete semn atuncea oastei
Să părăsească clinul coastei

Și ne-am retras departe 'n văi,
Striviți, o mână de flăcăi,

Flămânți și uși și 'ntorși din cale
Cu sufletul topit de jale.

DOROBANȚUL

Străcurați prin plumbi și săbiți dorobanții drum deschid,
Inimoși s'asviră prin șanțuri, și de-avalma sar pe zid.

Și era prin șanț perire, și văzduhul tremura
Iar din colo, prin redută, moartea cea de veci era.

Tropot de picioare multe, fum și abur ca 'ntrun iad
Vuet cum îl fac prin baltă cei ce-alunecă și cad.

Dar roiaș mereu flăcăii răsăriți ca din pământ.
Valuri ce 'necaș reduta, scufundându-se 'n mormânt.

Unul singur în roirea de viteji, un dorobanț,
Zăbăvea trudit pe-o scară, răsărit și el din șanț.

Cei sosiți, cu scări, în juru-i își făceau în grabă rost
Și treceau urmându-i alții, iar el tot pe unde-a fost.

Apucase strîns cu dreapta parapetul, ca 'n asalt,
Dar era prea slab pe semne, zidul lunecos și nalt.

Iat'un căpitan, din urmă, aducînd în foc pe-ai lui
Dă de el. «Cu sîrg băete! Ce 'ntîrziî de nu te sui?»

El abia-și întoarce capul. «N'am putere să mă urc.
Mă trudesc cu stînga numai! Bată-l Dumnezeu de Turc!»

«Ții în sîn, se vede, dreapta! Pune dreapta! N'o ținea—»
«Cum n'aș pune-o, și-î sub scară! Uite-o jos, și calcî pe ea».

Ajutându-î căpitanul el se nalță 'ncet, încet,
Dă un chiot și se nalță, răsărind pe parapet.

Vede jos încăerarea luptătorilor voinici
Un amestec orb ca 'n cuibul răscolitelor furnici,

El înalță 'n vînt chipiul, strig'un nume drag și sfînt
Și-apoi sare de pe ziduri, în redută și 'n mormînt.

Ea era pămînt al nostru, smuls din sufletul turcesc
Și voia și el să moară pe pămîntul românesc.

CRĂCIUNUL ÎN TABĂRA

(Pe câmpia Smârdanului, 1877)

Și-acei ce de-apururi au glume,
Azi tremură muți și 'nghețați
În jalea cea fără de nume;
Pustiū eî se simt, și-aruncați
Departa la margini de lume.

Iar cortu 'ngropat e'n zăpadă;
Nu-î ușă, nu-î cale, nu-î loc.
În haine ca'n zi de paradă,
Țin pânea 'nghiețată la foc,
Stând unul într'altul grămadă.

E freamăt în zare: e tunul,
Orî cântec de clopot din sat?
Crăciunul e astazi, Crăciunul.
Flăcării țin capul plecat,
Și plânge 'necat câte unul...

Ard vesele flăcări pe vatră;
Și-ai casei, la masă, gătiți.
Vin oaspeți, și cănele latră;
Le ies înainte grăbiți
Ai casei pe pragul de piatră.

Iar pânea pe masă, vecină
Pe neted-întinsul ștergar
Cu vinul din oala cea plină;
Și însuși bunicul, cel rar
La vorbe, azi rîde și 'nchină.

Cu cârpa la spate legată
Nevasta se 'nvîrte, avînd
Spre toți câte-o vorbă 'mbunată,
Și, locuri pe laviți făcînd,
E suflet și inimă toată.

Din leagăn îi bălbăie-odorul,
Se luptă din mâni și e 'n zor
Să-și ducă la gură piciorul.
Afară e soare subt nor,
Dar haină de aur e norul.

Și-î hohot și riset în stradă,
Și însuși bunicul acum
Se 'ndoaie spre geamuri să vadă
Amestecul vesel din drum
Și lupta cu plumbi de zăpadă:

O ceată mai mare de fete,
Au prins pe flăcăi, mai puțini.
Și-aprinsă e lupta 'ntre cete,
Și toți de zăpadă sînt plini
Și 'n gură și 'n sînurî și 'n plete...

Și-aici în pierduta câmpie
Sunt ninse cărările-acum,
Se sbuciumă vîntu 'n mînie,
Iar corbiî 'n pribeagul lor drum
Daū roate prin zarea pustie...

CÂNTECUL REDUTEI

În redută numai lei;
Uite-î, mă, Başibuzucii,
Eû de-aici le-aud papucii!
Dar mai mare peste ei
Cine-mî e? Vr'un Strîmbă-lemne?
Ci-că şi mai şi, pe semne,
Unul, Cîaca-Paca-Beî.

Câte cincî pe-un ban să-î vinđi,
Că sînt tot oşteni pe-alesul,
De vitejî le saltă fesul,
Pitulatî pe după grindî.
Se 'ntind, nene, de căldură
De le-ajung genunchii 'n gură —
Maşală, cu ei te prindî?

Ce te uîți tu, că sînt goi ?
 Așă-î Turcu 'n vitejie
 Svîrle haîna ca să fie ...
 Sprinten-foc, când e 'n răsboiū.
 Dîrdăesc din dinți, mă, vere —
 Lasă-î, mă, că-și fac putere
 Dinților, să musce 'n noi.

Și 'ntr'o di — să veđi acu —
 Dete-Osman poruncî să-î puie
 Tălpilor la cisme cuie,
 Și-apoi, ce-o fi fost, ce nu,
 Că sări pe băț călare
 Și-alergând în fuga mare
 Drept la Vadin s'abătù.

Strig' Osman : «Păsat .vê fac!
 Incurcați pe-aicea treaba,
 Și-mî mâncați pilaf de geaba —
 Vê taiū ciorba, vê desbrac!
 Ahmet, Mahmet, cum te chîamă,
 Tu cam tremurî, bag de seamă,
 Sarî, curînd, că-ți viū de hac!»

Turcii, toți, gândeau: «Poftim!
 Să desbraci p'un gol ca napul—
 Cu ce-și bate pașa capul!»
 Și-i strigară: cîoc selim!
 Dar temându-se de vorba
 Că Osman le tae cîorba,
 Aū mai ȃis: sărim, sărim!

Și-aū sărit cei lei de Turci
 Care cum putea mai iute:
 Vin Româniî spre redute,
 Și să stai să-i mai încurci?
 Căpitanii-și pierd șalvariî,
 Fac mătăniî ghinărariî,
 Că-i la deal, și-i greu' să-l urci.

Noî strigam atunci din tun:
 «Ce fugiți, ca 'n groaza furcii?
 Nu vë vin din urmă Turcii!
 Stați, și dați-ne tutun.»
 Ei de stat n'aū stat nici unul
 Dar ne-aū asvîrlit tutunul,
 C'așa-i Turcul, suflet bun...

Acest cântec îl făcu
Eû căprarul Păvăloae,
Stând de strajă noaptea 'n ploaie,
Și gândeam: Tu riđi și spuî,
Și tu n'ai cămașă 'n spate!
Las' că prind pe-Osman, măi frate,
Și-am să 'mbrac cămașa lui!

PASTEL

Prin vișini vîntul în grădină,
Cătînd culcuș măi bate-abea
Din aripî, și'n curînd s'alină,
Iar roșul mac închide floarea,
Din ochi clipește 'ncet cicoarea
Și-adoarme-apoi și ea.

Eû cred c'a obosit pădurea,
Căci ȕiua 'ntreag' a tot cîntat,
Și tace-acum gîndind aiurea.
Sub dealuri amurgește zarea,
Se 'ntunecă prin văi cărarea
Și-î umbră peste sat.

Pe culmă încet Amurgul moare
 Și 'ntors cu fața cătr' Apus
 Dă semne nopții din ponoare.
 Ea 'mbracă haine 'ntunecate
 Și liniștit din aripă bate
 Plutind tăcută 'n sus.

Tăciunii 'n vatră dau lumină;
 Pe drumul de drumeți sărac
 Mai vezi fugind câte-o vecină
 Să ceară cu 'mprumut jaratec;
 Grăbit, dă roate, singuratec
 Tăcutul liliac.

Și tot mai noapte-apoi să face,
 Păduri și ape-adorm acum.
 Din cer scoboar' adîncea pace.
 Ici colo vr'un zăvor mai sună —
 Incepe-a se zări de lună
 Și-î liniște pe drum.

Copiii dorm, visându-și jocul.
 Mai toarce mama. In curînd
 Pe vatră ea 'nvălește focul,
 Incuie ușile la tindă,
 Se culc'apoi. Iar cariu-'n grindă
 S'aude-acum rozînd.

GRAIUL NEAMULUI

«**F**ie-a voastră 'ntreaga țară,
Și de cereți vă mai dăm,
Numai dați-ne voi graiul
Neamului» și se sculară
Să ne vremuiască traiul
Câți dușmani aveam pe lume!
Graiul ni-l cereaŭ anume,
Să-l lăsăm!

Dar nestrămutați strămoșii
Tot cu arma 'n mână aŭ stat:
Aŭ văduț și munți de oase,
Și de sânge rîuri roșii,
Dar din țara lor nu-î scóse
Nici potop și nici furtună.
Graiul lor de voe bună
Nu l-aŭ dat!

Astăzi stăm și noi la pândă,
Graiul vechiū să-l apărăm;
Dar pe-ascuns dușmanii cată
Să ni-l fure, să ni-l vîndă.
Daca 'n vreme tulburată
Nu ne-am dat noi graiul țării,
Ați, în ziua deșteptării,
Cum să-l dăm?

Repeți trec cu vifor anii,
Ispitind puterea ta,
Neam român! Cu ură mare
Vor căta mereu dușmanii
Graiului român pierzare;
Dar să piară ei cu toții:
Nu l-am dat, și nici nepoții
Nu-l vor da!

ȘTRENGARII DE PE CYNTHUS

Departe 'n zarea culmii
Pe Cynthus, pe sub ulmii
Ce dorm pe la cascade,
Din umed fapt de zori
Intins-aũ lanț de hori
O gloată de-Oreade.

Și rid în joc și cântă
Și 'n tropote frămîntă
Pămîntul ud de rouă,
Și tot mai mult s'aprind —
Iar ulmii staũ privind
Minunea asta nouă.

Ici una cu vestmîntul
Săltat pe pulpî; iar vîntul
Desleagă colo zîniî
Frumosul briu cu florî,
Dincoace-omorîtori
Răsar din umbră sîniî.

Ce zimbete şirete,
Şi ochî aprinşi, şi plete
Lăsate 'n vînt plutiriî!
Pe umeriî lor goî
Cum plouă roşiî foî
Din plete trandafiriî!

Iar ele rîd mai tare;
Şi tot mai cu mirare
Pletoşii ulmî s'apleacă
Cu ochii aprinşi şi mari:
Răsufletele rari
In piept acum le seacă.

Şi-un ulm, părîndu-î poate
De rîs acestea toate,
Dă hohote, nebunul.
Şi toţi c'un gând la fel
Rîd ulmiî după el;
Treî-zeci de ulmî ca unul.

De spaimă zăpăcite
Se 'ntorc deslănțuite
Și caută prin zare
Copilele-adăpost.
Dar asta ce-a mai fost?
Iar ulmiî rîd mai tare.

Din rîpi acum grămadă
Ies Satirii să vadă
Ce hohote răsună
Pe culme, și curînd
Vin roiuri întrebând,
Și tot mai mulți s'adună.

Alt hohot să pornește,
Rîd ulmiî nebunește
Nevrînd nici să-î audă,
Vuesc din miî de guri
Vedînd ce strîmbături
Fac Satirii de ciudă.

În loc ca să-î împace
Pe Satiri, rîsu-î face
Mai rîi, șe smulg de barbă
Și sar cu pas de țap
Cu pumnii-și dau în cap
Trîntindu-se prin iarbă.

La urmă însă iată
Rîd Satirii de-odată:
Rîd ulmii că găsiră
Pe Satiri caraghioși,
Rîd Satirii voioși
De ulmi că 'nebuniră.

Și-acolo 'n zarea culmii
Și Satirii și ulmii
Cu rîsul lor urmară
Mai știu eă cât și cum —
Dar cred că rîd și-acum
Și-or rîde și la vară.

CÂNTEC

Țar'avem și noi sub soare,
Și-o rîvnesc dușmani destui,
Dar prin vremi asupra toare
N'am lăsat-o nimănuî.
E bogată, Țici! Veđi bine,
E bogată, căci în ea
Multe inimî sînt, străine,
Și-i frumoasă, că-i a mea.
Dacă-i mică nu-i de-ocară,
Căci vitejî în ea mai sînt,
Și-apoi și la noi în țară
Cresce fierul din pămînt:
Cînd voim, îl știm culege,
Știm cum să isbim cu el
Cînd dușmani lipsiți de lege
Vin spre noi cu gînd mișel.

Șteag avem și noi, străine,
 Și-l iubim cu jurământ.
 Diua răului când vine,
 Ce frumos se sbate 'n vînt!
 E frumos și steagul vostru
 Dar pe-al nostru de-l privesc
 Tot mai mândru este-al nostru,
 Și mai sfînt, că-î românesc.
 Rupt de-asprimile furtunii
 Răscolite de dușmani,
 L'aū purtat cinstit străbunii
 Prin atāt amar de anī.
 De ne chiamă ađi la moarte
 Veseli mergem la rēsboiū:
 Să dea Domnul să ȋi-l poarte
 Și nepoȋii tot ca noi!

Știm și noi o lege sfîntă,
 Și de mii de anī acum
 Stăm cu ochii tot spre țintă
 Mergem tot pe-același drum.
 Pentru sfînta lege-a crucii
 Pentru limba ce-o vorbim:
 Ce de-oȋel pe săbii lucii
 Pus-am noi de cānd trāim!

Știe Dumnezeu de-î bine
Orî de facem vr'un păcat —
Dar noi știm c'așa e bine
Să ținem ce-am apucat.
Pentru lege, pentru limbă,
Noi cu gura prindem foc:
Numai vîntul se tot schimbă,
Insă munții staū pe loc.

Sînt și neamurî mai cu nume.
Mai vestite la răsboiū;
Or fi multe poate 'n lume,
Câte n'aū ajuns la noi.
Dar noi știm ce ne 'nvęțară
Ceî ce-aū fost, și cînd rostim
Vorba sfîntă «neam și țară»
Noi, străine, tresărim.
Pentru cel ce ne iubescce,
Tot ce-avem noi dăm cu drag,
Dar cînd neamul ni-l hulește
Și vrășmaș ne vine 'n prag,
Mii de oști cu el s'aducă:
Noi sîntem Români destui —
Cînd de piept cu noi s'apucă,
Aibă-l Ceru 'n mila lui!

LUMINĂRICA

Rîd cu toții! Singur mortul
Tace-așa, pe loc.
Vine-o fată, pune ortul
Mortului pe piept, sub cruce,
O sărută și se duce
Să se 'nșire 'n joc.

Patru-zeci de mîni așteaptă
Focul călător:
Ce primește mîna dreaptă
Ceealaltă mîna-alungă —
Vezi abia o roșie dungă
Dintr'un punct în sbor.

Dar sburând, slăbește focul,
 Aripele-î scad,
 Se 'ngustește 'ntruna locul
 Până n'o să mai rămână:
 Cui i se va stinge 'n mână
 Țandăra de brad?

Dar ea sboară, sboară 'n pace.
 Grabnic îns' un glas
 Colo 'n colț: «Ei na-ți-o, drace!»
 Și 'ntr'aceiași clipă unul
 Mai din dos: «Ei vezi, nebunul,
 Mi-a svîrlit-o 'n nas».

«Petre tu? Hai scoate banul!
 Sună-l, să-l vedem.
 Ce-ai tu, Petre, cu Târțanul?»
 — «O să-mi fie naș, cumetre».
 — «Las' că știm! Ești vrednic, Petre,
 Vrednic să te bem».

Sună banul pe comoară —
 Și din nou la gard
 Sboară, tot mai mică, sboară
 Ca un fulg luminărica,
 Multe, multe mâni de frica
 Stingerii, se ard.

Sfirîesc făcliî aprinse
 Lângă mort acum.
 Numai gâturi vezi întinse
 Numai ochi pierduți cu firea,
 Stând țintiți în urmărirea
 Flacării pe drum.

Iat'o nu-i! așa-i de slabă;
 Dar deodată ce-i?
 Nu știu care drac de babă
 Stând pe vatră sus, ca țapul,
 Ca să vadă peste capul
 Altora femeî

S'a plecat prea mult, să vadă
 Și de-odată hu!
 Și nu singură să cadă,
 A mai tras cu ea vr'o două —
 Ce să vă mai spuî eă vouă
 Hohotul ce fu!

Haid! S'a stins luminărica.
 Zarvă 'ntre femeî:
 Aoleu, e la Florica!
 Nu-i la ea; e la Ileana.
 Iar flăcăii-și trag cu geana,
 Rîd apoi și ei.

Rîd cei moși cu albe plete,
Iar Ileana-î foc.
Hohotește-un stol de fete,
Iar nevestele s'adună;
«Viño, fă, nu fii nebună,
Vezi că-î numai joc».

Și cum stă proptit în coate,
Unul din bătrâni,
Cel mai-mare Domn pe toate
Până și pe-un fir de sare
Dacă dă cel sfânt și-l are,
Ia nuiua 'n mîni:

«Haid, și de ți-or pune, fato,
Brațul după gât
O să-î răspopesc, că iat'o!
Am porunci de la Vlădică:
Cine nu mi-o ști de frică,
Nu mi-o ști, și-atât...»

De-ași putea eă spune fostul
Cum a fost întreg,
Meșter, neică, mi-ar fi rostul!
Poate-ași isprăvi pe gheme
Până mîni cam pe-astă vreme,
Ei, dar nu mă leg!

Dintr'o vorbă hohot iese
Hohot dintr'un semn,
Staū urcați acum pe mese,
Pe cuptor, pe unde-apucă
Și nevrînd găesc s'aducă
Rîsului îndemn.

Singur mortu 'n sfânta-î pace
Doarme somnul lui —
Să te miri de el că tace!
Iar luminărica sboară
Rîde 'n drumul ei ușoară,
Iat'o iar că nu-î.

Las'să doarmă 'n pace mortul.
Om fără noroc!
Vine-o fată, pune ortul
Mortului pe piept, sub cruce:
O sărută și se duce
Să se 'nșire 'n joc.

O SCRISOARE DE LA MUSELIM-SELO

Măicuță dragă, cartea mea
Găsească-mi-te 'n pace!
Pe-aici e vînt și vreme grea,
Și-Anton al Anei zace
De patru luni, și-î slab și tras,
Să-l vezi, că-ți vine plînsul,
Că numai oasele-aū rămas
Și sufletul dintr'însul.

Apoi, să știi c'a fost rășboiū
Și moarte-aici, nu șagă:
Cădeaū pe dealuri, dintre noi,
Ca frunza, mamă dragă.
Și-acolo 'n deal, cum fulgera,
Un plumb simții că vine
Și n'avu loc, cât larg era,
De cât în piept la mine.

Mi-e bine-acum, și-așa socot
 Că nu va trece luna
 Și-oiu fi scăpat de-aici de tot.
 Dar veți te rog de una:
 Să nu mai faci cum ai făcut
 S'aduni la tine satul
 De veselă că ți-ai vădut
 Acasă iar băiatul!

Să vezi pe-aici și ciungă și-ologă!
 Hristos să-î miluească!
 Tu mergi la popa 'n sat, să-l rogi
 O slujbă să-mi cetească.
 Puteri de nu vei fi având
 De plată, vorba-î lasă
 Că-î voiă lucra o di, ori când,
 La 'ntorsul meu acasă.

Pe Nuțu vi-l lăsasem mic,
 Cu creștetul cât masa —
 O fi acum ștregar voinic
 Și vă răstoarnă casa?
 Făcutu-i-ați și lui la fel
 Căciulă, cum am vrut-o?
 Aveam o piele 'n pod, de miel,
 Doar nu veți fi vîndut-o?

Nevestei mele să-i mai spuî
Să-mî cumpere o coasă,
Cea veche nu ştiu este-orî nu-i
Şi-o fi acum şi roasă
De când rugina scurmă 'n ea.
Să-mî vîd, o dare-ar Sfîntul,
Cum cade iarba 'n faţa mea
Şi-mî bate 'n plete vîntul!

Ea lupte-se cum biet o şti,
C'ăşa ne dete soartea,
Că şi noi ne-am luptat pe-aci
Cu greul şi cu moartea;
Dar l-a ajuns şi pe Harap
Blestemele şi plînsul,
Că noi i ne-am ţinut de cap
Şi 'ntrarăm după dînsul.

Şi i-am făcut, măicuţă, vînt
L'am scos de tot din ţară
Măcar stetea pe sub pămînt
Şi nu eşea pe-afară.
Si-am prins şi pe 'mpăratul lor
Pe-Osman nebiruitul
Că-l împuşcase 'ntr'un picior
Şi-aşa i-a fost sfîrşitul.

Păi, ne ținea pe semne proști,
 Să-și joace hopa-tropa,
 Că nu putem să batem oști!
 Dar poate taica popa
 V'a spus de prin gazeturi tot —
 El cum și-a dat juncanii?
 Acum i-aș cumpăra, să pot,
 Dar nu mai am ați banii.

Mă doare 'n piept, dar nu să țip,
 Și-așa mi-e dor de-acasă,
 Și-aș vrea să plec, dar nu e chip
 Că Vodă nu mă lasă.
 Dar uite, nu e nu știu cât
 O lună chinuită,
 Și-o să te strâng de după gât
 Măicuța mea iubită ...

.....

Așa mi-a spus Ion să-ți scriu,
 Iubească-ți-l pământul!
 Și-am tot lăsat, pân'a fost viu,
 Și-mi țin acum cuvîntul.
 Să te mângâe Dumnezeu,
 C'ășa e la bătae —
 Și-am scris această carte eu
 Căprarul Nicolae.

DUPĂ FURTUNA

Bine că dete 'n sfârșit! Cu vuet de vînturi veniră
Norii, călare pe zmei, și noapte făcură 'n văzduhuri.
Pulverea sură pe drum, în repezi virtejuri urcată,
Plină de șuer fugea de-alungul șoselei, iar plopii
Jalnic isbindu-se 'n vînt sporeaū bănuelile spaimei.
Bietele paseri, gonite de vînt, și purtate cu frunza
Triste țipînd rătăciaū, dînd una prin alta 'n amestec:
Celea din sat să sbăteaū prin noaptea străinului codru,
Celea născute'n păduri tremuraū pe sub streșini de casă.
Vacî speriete de tunet, nevrînd să mai știe de biciul
Bietului om zăpăcit de mișcarea cea iute-a cirezii
Repezi aleargă spre sat, cu cozile puse pe spate.
Vîntul trîntește, gemînd, și ușile tinzii și poarta
Curtii, și sgudue stîlpi, și șueră jalnic prin hornuri,
Rupe cireșii 'n grădini, și scurmă prin stogul de pac,
Duce șindrile cu el, și vreascuri și stuhuri și frunze.
Volbura crește mereū, iar cerul se'ntunecă 'n roșu,
Norii deavalma se sbat și cîntă ca apa cînd fierbe,
Tot mai aproape tirîndu-și greoiul lor trup de balaur.

Șarpele mării din nori cu vuiete coada plesnind-o
 Spintecă largul văzduh și 'nspăimînt'al zării 'ntunec,
 Urlă, iar văile gem și geme și urlă pămîntul,
 Plin de cutremur și el, de spaima cumplitului urlet.
 Glasuri de clopote 'n turn își plîng rugătorul lor cîntec.

Însă, de vînturi aduși, ca vîntul periră și norii.
 Repede-o ploaie căzu, cu picuri ca boaba de strugur,
 Vuet de mii de ciocane-aducînd pe șindrilele casei,
 Tulburî șivoae pornind prin șanțul din marginea căii.
 Repede însă 'n văzduh risipindu-se negru 'ntunec
 Colo și colo dintîi, prin tot mai lărgita spărtură,
 Galbenul soare-și scotea, cu zimbete, capul, și 'n urmă
 Vesel ieșit-a de tot, el singur pe-albastrele larguri.
 Singur'o pală de nor, înfiptă pe creștetul bolții,
 Vreme'ndelung' a rămas, cernîndu-și măruntele-î ape,
 Pacinic și fără curmări, dînd cîmpului hrana dorită,
 Pînă s'a scurs pe deplin, făcîndu-se una cu cerul.

Cît de frumos e pe lunci, și cît de frumoasă pădurea!
 Soarele-aproape de deal, se uită de-alungul cîmpiei,
 Mare cît roata de car și 'ntocmai ca stogul cînd arde.
 Plopîi pe margini de drum—umpluți pretutindenî de praful
 Cel de copite stîrnit, în fuga căruțelor goale
 Orî de drumețul toiag și de multele turme de vite—
 Veseli se uită spre cer, iar frunza rotundă li-e iarăș
 Albă, cu fața de-argint și tremură 'n freamăt de doină!
 Griul în floare, pe lunci, se clatin' alene 'n bătaia
 Celui din urmă resuflet de vînt, ce rămase pe cîmpuri
 Singur, străinul pribeag, din gloata trecută nainte.
 Cine să știe ce spun, pe cîmp fericitele spice!

Picuri de ploae lucesc pe florile 'n sute de chipuri,
 Capul și-l pleacă duios de-apururi drumeața cicoare,
 Macul, cu lacrimi în ochi, se uită spre soare cu zîmbet,
 Rîd brebeneii cei albi, iar crinul cîmpiei de-oparte
 Ține potirul plecat, că-î greu de-adunatele-î lacrimă.

Nenumărat în păduri s'adună poporul de paseri.
 Sturzi, sub poală de crîng, să joacă, și 'n gureșă gloată
 Sboară cu cîntec pe sus obrasnice stoluri de grauri,
 Șueră mierle 'n tufiș și cîntă din grîu pitpalacul.
 Iar în pădure, 'n adînc, s'aude cum bate din aripă,
 Glasuri puternice dînd într'una cocoșul sălbatec.
 Fără de-astîmpăr sarînd din crangă pe crangă, cu grabnic
 Umblet, mișcîndu-și frumos tot trupul în chip de șopîrlă,
 Sare pe fag nevăstuica, privind cu mirare la mine.

Soarele scapăt'acum, iar roata-î s'ascunde sub culme.
 Vîntul alene cîntînd de-asupra pădurii, prin vîrfuri,
 Spune trăite povești din lumile-albastre-ale zării,
 Bate din aripă domol, făcîndu-și culcușul în ramuri.
 Colo și colo pe deal, cu coasa pe umăr, flăcăii
 Vin de pe multe poteci, cu chiot se 'ntîmpină 'n cale;
 Iată și oamenii călări, iar colo se vede cum vine
 Carul cu boii trudiți, pe culme, și scîrțle carul.
 Sgomot de tinere guri răsare de-odată din crînguri,
 Veseli copii se ivesc și umplu cîmpia de chiot.
 Toți o grămadă, desculți prin umeda iarbă, iar unii
 Micî, în cămășile lungi cu poalele pînă pe iarbă,
 Vin și se'ndeasă, și cad, iar unul mai mare la mijloc
 Duce pe palmă-i un cuib cu galbene ouă de mierlă.
 Par'că pămîntul întreg, și lumea cu toate-ale lumii

Strînse le ține 'ntr'un pumn, așa de trufașă privire
Scapără 'n umezii ochi și-așa-î de cu 'ncredere 'n umblet.

Intră cu totul în el, să vadă și iarăș să vadă
Cuibul, iar alți-și întind ca 'n chipul jurării o mină,
Multe de toate spunînd, de altele-asemeni trofee,
Celor ce-ascultă pierduți în muta tăcere-a mirării.
Sufletu-mă tremură 'n piept, uîtîndu-mă vesel la dinșii !
Nouă, pe-adîncuri de mări, în luptă cu valuri și vînturi,
Cine-ar putea să ne dea, ce bine 'ntr'atîta de mare —
Glorii, putere și-averi, orî cite-s dorite de oameni —
Veseli de-acestea să fim ca dinșii de cuibul ce-aflară !

Iată, din văile-adînci se urcă spre creștete-Amurgul,
Umbrele Noptii se 'ntind și liniștea vine din ceruri,
Luna 'n curînd va ieși s'aducă văzduhului aur —
Mîndră fu ziua de ați și mare e mila Ta, Doamne !

P A C E

Galbene văpăi de soare
Peste deal acum se scurg,
Și 'n noptateca răcoare,
Peste sat se 'nalță fumul,
Codri-alene cîntă 'n drumul
Vîntului de-amurg.

In curînd o să s'aline
Truda chinului de azi.
Veî privi prin zări senine
Stelele, sclipind mărunte,
Cum încet de peste munte
Ies de printre brazi.

Ca și erî rotundă luna
O să ias' acum acum,
Steag de aur pe cununa
Dealului, privind în luncă
Plopîi doinitori ce-aruncă
 Umbre peste drum.

Coasa va dormi și sapa
Va tăcea cîntarea 'n grîu.
Și-o s'auzî ca 'n vis cum apa
Pe sub iaz se mai frămîntă,
Și privighetori ce cîntă
 Dincolo de rîu.

Noaptea 'ntreagă'o să-și murmure
Apele povestea lor —
Și eșind de prin pădure
Căprioarele pe creste
Vor căta prin văi de este
 Pace la isvor.

Si va fi! De sus, va face
Dătătorul de vieți
Parte tuturor de pace,
Și-o să-ți uîți și tu mîhnirea;
Suflete,-așteptînd ivirea
 Albei dimineți.

GÎNDURI

După horă ieri ieșiră
Toate fetele 'n pridvor,
Le vedeam cum își înșiră
Flori la sîn, și 'n păr să-și pue,
Cum se strîng mereu să-și spue
Glume de-ale lor.

Tu, lipind de stîlpul rece
Obrăjorul tău aprins,
Nu vedeai nici cine trece;
Și c'o mîină petrecută
Strîns pe după stîlp, tăcută
Mi-'l țineaî cuprins:

Și-aș fi vrut să-ți știu anume
 Gîndul tău, pe cel mai drag.
 Nu știu tu, dar eă pe lume
 N'am mai drag, decît să-mă iasă
 Seara pe furiș din casă
 Mîndra pînă 'n prag!

Seceram în lan, iar plopii
 Lîngă rîu sună cîntînd.
 Te-am vădut legîndu-ți snopii,
 Și-adunînd dintîi plecată
 Tu cu snopul tău de-o dată
 Dreaptă 'n soare stînd,

Veselă-l strîngeai spre tine
 Cum rădicî copilul mic
 Ca să-l strîngi la piept mai bine.
 Snopu 'n brațe-așa văzîndu-l
 Tot îmi sta pe suflet gîndul
 Să mă 'ntorc să zic:

«Cum e 'nvoaltă ca bujorul,
 Ce nevast'ar fi din ea!
 Ca să-și strîng' așa odorul
 De copil, drag eî și mie,
 Iar bunica lui să fie
 Mama eî și-a mea!»

La biserică, din uşă
Mă uitam şi eu la sfinţi.
Cînd intra cîte-o mătuşă
Săruta d'abia pe frunte
Sfinţi de cei cu bărbî cărunte
Cuvioşi părinţi,

Dar, pe calu-î alb călare
Tînăr mîndru şi 'ncoifat,
Se sbătea sub sărutare
Sfîntul cel numit ca mine!
Te-am vădut; frumoaso, bine
Cum l'ai sărutat,

Tu şi 'ntregul stol de fete!
Şi-mî venia să-l smulg din cuiu,
Şi să l daū de vr'un părete!
Grija mea de n'ai ghicit-o
Nici acum, mă mir, iubito,
Cum să Ńi-o mai spuiū?

H O R A

È frumoasă și mireasa —
Ce te uiți a vreme rea?
Haid, țigane, cîntă deasa,
Cîntă, cioară, tropsotita —
Dar cînd staū să-mi văd iubita,
Tot nu e ca ea!

Oliolio! Cînd vînt de vară
Culcă iarba la pămînt,
Cînd văd fete 'n cîmp afară
Și-aud mierla 'n crîng, vecine,
Nu mai știū nimic de mine
Pe ce lume sînt!

Haid, săriți, flăcăi, ce sfântul!
După mine, că-i potop,
Bateți cu necaz pământul,
Că tot el ne 'nchide gura.
Dați cu toți tropotitura,
Tot mai scurt, și trop!

Vezi așa te vrea, băte!
Fetelor, săriți și voi.
Uite-l, mă, 'ntre patru fete!
Ciudă, zici? De ce să-mi fie,
Ciudă-mi e pe lume mie
Numai pe ciocoiu.

M'a plesnit și ieri cu biciul.
Ici grămad' aș vrea să'l pui
Jos pe podină ca ariciul,
Și să-i joc, ca azi la nuntă,
Care Sîrbă-i mai mărunță
Pe spinarea lui!

Zic așa, dar facă-si placul,
Că-i bătut de Dumnezeu,
Nu-i cu capu 'ntreg, săracul,
Și-o să-și aște singur plata —
Ce-mi tot strîngi, măi nene, fata
Las' s'o strîng și eu!

Fă cu plosca 'ncoa, voinice,
Dacă-mi ieși ispită 'n drum.
Sun-o 'ntiū să văd ce zice !
Dă să 'nchin, să-ți zic pe nume :
Cînd ți-o fi mai rău pe lume
Fie-ți ca acum !

Vinu-i bun și hora-mi place
Iar tu, Doamne, fă-mi ce vrei,
Numai pustnic nu mă face !
Fă-mă floare albă 'n luncă,
Și-apoi ia-mă și m'aruncă
Doamne, 'ntre femeii !

Săriți lume, că se 'ncinge
Moșu Dinu, hoț bătrîn !
Uită-l mă, că parcă-i minge !
Vă păziți acum, neveste,
Că mănîncă, moș cum este,
Măr luat din sîn !

Tot așa și-așa și iară
Și ce-o fi să mai vedem.
Dac'or da Tătari în Țară
Ne-om ascunde 'n vizunie,
Daca nu, noroc sa fie,
Că noi chef avem.

IN ZORI

Supt un mal legata plută
Se mai mișc' abea. Dușos
Geme apa 'n veci sbătută,
Ca prin vis, sub ȳaz la moară.
Luna tot mai jos scoboară,
Tot mai jos, mai jos.

A apus! Și dintr'odată
Nu mai vezi nici deal nici drum,
Totu 'n zarea 'ntunecată
Și-a pierdut și loc și nume,
Nu cred c'a mai fost pe lume
Noapte ca acum.

Par' că-î mort de veacuri satul
Și trudit de-atîta clint
Doarme-adînc întunecatul
Codru 'n văi, iar la răstoace
Plopii-aū încetat să-și joace
Frunzele de-argint.

Dar din aripî bat cocoșii,
Răscolind văzduhul mut.
Albe 'ntîiū și tot măi roșii
Zorile-și întind lucoarea —
Din zăvoiū privighetoarea
Iarăși a 'nceput!

CÂNTEC OSTĂŞESC

Caii sar și frîu-și mușcă
Jos prin văi e fum de pușcă.
Corbî s'arată croncănind.
Staă de-atac dușmanii gata —
Uite-o 'n sbor întunecata
Moarte-acum spre noi venind.

Știm cu toții ce ne-așteaptă!
Sus spre Domnul mîna dreaptă
Ridicați-o dar, jurînd!
Pentru sfînta noastră lege,
Pentru neam și pentru Rege
Toți c'o inimă și-un gînd!

Nu mi te mîhni, copile,
Cine are 'n luptă zile,
Nu s'atinge plumb de el.
Orî aici, orî de-altă dată,
Moartea nouă tot ni-e dată
Fie-căruia 'ntr'un fel.

Glas de trîmbiță răsună
Și coloanele s'adună,
Fi-ți cu inimă, copii!
Nu e rece glas de-aramă,
Ci e jalnic plîns de mamă,
Plînsul sfintei Români!

Tu ne vezi din cer, Părinte,
Fie-ți și de noi aminte
Că suntem și noi ai Tăi!
Fie-î blăstemat mormîntul
Cui își calcă jurămîntul,
Și-am jurat pe cer, flăcăi!

Lasă tobele să bată!
Căpitane, du-ne-odată
Unde-î foc și unde-î fum.
Steagu 'n vînt! Trăiască țara!
Vesel sune-acum fanfara,
Dumnezeu cu noi de-acum!

BLĂSTĂMUL TRĂDĂRII

Cu sfărmate catapulturi
Turnul mușed stă 'nclinat,
Iar în poartă surii vulturii
Frîntă 'și-aŭ de mult aripa,
Stînd să cadă 'n toată clipa
Peste pragul fulgerat.

Insă 'n veci vor sta la poartă,
Că-i din cer blăstăm de veci.
Noaptea 'nvie-o oaste moartă,
Și-i de coifuri valea plină —
Fă o cruce și te 'nchină,
Călătorule, cînd treci.

Noaptea din ruini răsare
Tot castelul, precum fu.
Șanț și ziduri de-apărare,
Turnuri albe cresc de-odată,
O cetate 'nfricoșată
Unde-Agripa cuib avu.

Iar din văi un Prinț se sue
Alb de arme, spre castel;
E tăcere 'n cetățue,
Dar stafile pe coaste
Repezi vin, o 'ntreagă oaste,
Toți ai Prințului cu el.

Lupi ce cască largul gurii
Aū pe coif, și parc'aū strîns
Toate fiarele pădurii.
Sînt de-acei ce-aū stat în cale,
Varro tu, oștirii tale
Și-aū făcut pe-August de-a plîns.

Cînd ajunge la cetate
Albul Prinț al celor morți
De trei orî cu pumnul bate
Repede 'n arama porții,
Scări aduc în grabă morții,
Cu berbecii bat în porți.

Și-auzind cum vin barbarii,
Ușa tăiniții-o deschid
Și tresar legionarii;
Ei din bărbî, din păr, cu mîna
Iuți își scutură țărîna,
Ies, aleargă, sar pe zid.

Sub un rîu de creste roșii
Albe coifuri strălucesc,
Și 'n amestec furioșii
Respingînd pe cei de-afară
Cad și mor, se 'nalță iară,
Rane fac, și le primesc.

Zăngăt însă n'are-arama
Cînd se bate scut de scut,
Tuba nu-și cunoaște gama;
Fără zuzăt lancea sboară,
Iar al spăzii-oțel doboară
Cald și strălucind, dar mut.

Pe de-asupra lor cu spaimă
Luna se ascunde 'n nor,
Glas de bufnițe se 'ngaimă
Și, cu aripî speriete,
Lilieci sburînd în cete
Se isbesc de coiful lor.

«De-ați avea voi pace-odată
 Voi ce vă luptați mereu!
 Pacea însă nu vi-e dată,
 Ca să știți în vecinicie
 Dreapta Domnului minie
 Și că-i unul Dumnezeu!

«Ceî trădați, ei dorm în pace!
 Vouă-al morții dătător
 Partea asta nu vi-o face!
 Voi când ați văzut pe-o seamă
 Că pe Crist cel mort îl chiamă
 Martor al jurării lor,

«In nedreapta voastră ură
 Vrînd să-i perdeți, ați făcut
 Cu barbarii-o legătură.
 Și-au venit pe-ascuns barbarii
 Și-au perit legionarii
 Cîți pe Crist l'au cunoscut.

«Noapte-a fost. Pe zid creștinii
 Se luptau pentru 'mpărat;
 Voi îns'ați deschis, hainii,
 Toate porțile cetății —
 Dreapta cumpăn'a Dreptății
 Iat'acum s'a răsbunat.

«Ceî trădați, ei în morminte
Dorm în pace. Însă voi
Vă luptați și-acu 'nainte
Cu oștirile chemate
Și de-apururi vă veți bate
Până 'n ziua cea de-apoi».

Ast-fel par'că într'una plînge
Turnul obosit și el
De-a vedea tot morți și sînge.
Căci de veacuri vede 'ntr'una
Noaptea cum aduc furtuna
Morții-aceștia din castel.

Iar cînd ziua se revarsă
Pier și ziduri și cohorti,
Ruinată 'n deal și arsă
Stă cetatea tristă 'n soare —
Dar în noaptea următoare
Vin din nou aceiași morți.

PE MUNTE

Fugiți cu turma repede spre văi!
Pe culme-aleargă duhul răsbunării,
Grozavul vînt să sbate 'n largul zării
Și norii 'mbracă haină de văpăi.

Sosește-acum! cu ochiul cît cuprinzi
Furtuna 'n sîrg scoboară 'n jos pe coaste,
Și 'n urma ei se 'ntinde neagra oaste
Și urlă 'n cor: «Tu fulgere s'aprinzi,

«Tu nor, să 'ntuneci; vinte, tu să 'mprăști!»
Un brad se face țandări, cel mai 'nalt;
Și prins de vîrf, aū smuls pe celalalt
Purtîndu-l roată 'n largul chip al prăști.

Pe sus se 'ntinde-amestecul nespus,
Și Duh în Duh prin aer să frământă,
Iar grindina 'n văzduh cumplit își cîntă
Cîntarea ei de-oțel, căzînd de sus,

Pe codrul larg ce 'n urlete se 'ndoaie,
Și sare iar la loc apoi mugînd.
De-odată stă. Și iată-l, răpăind
Potop din cer turnatul rîu de ploae.

Se rupe cerul, cade-acum ! S'a rupt.
Sporite neguri hrană dau peririi,
De-avalma geme 'ntreg cuprinsul firii,
Și nu mai știî ce-î sus și dedesupt.

Acum nici Dumnezeu nimic nu poate.
De geaba 'ntind ei mînile și cer —
In negrul Iad, și unul până 'n cer,
Vîrteju-î Domn, el singur Domn a toate.

ÎN MIEZUL VERII

Sub paltin aici e răcoare.
S'aud rîndunele pe sus
Cîntînd și jucîndu-se 'n soare.
Tăcută e valea 'nflorită
Și-un nor ca o pânz' aurită
Se duce spre-Apus.

Pădurea, pe culme, măi tace,
Măi cîntă cu freamăt încet ;
Iar uneori vîrfu-și desface,
Dînd vîntului loc să colinde.
Un grangure puii-și deprinde
Să cînte 'n făget.

Eū vād cum se urcă pe-o creastă,
 Călare pe-o gloabă de cal,
 Merinde ducînd o nevestă.
 El merge prin iarbă cu botul,
 In urmă s-oprește cu totul
 Să pască pe mal.

Nevasta pe coamă s'apleacă,
 Trăgînd cu mînie de friū.
 Cu troscotu 'n gură el pleacă,
 Și 'nghite de-abia 'mbucătura
 Și iarăș s-oprește cu țigura
 Să rupă din griū.

Se 'ntimplă cu zgomot acestea,
 Și tot cu mai mare necaz,
 Și tot mai de rîs e povestea —
 Iar iepuri, din verdea săcară,
 Scot veselî urechile-afară,
 Șireții, fac haz.

In urmă, colina-î ascunde.
 Eū șuer o doină. Cînd tac
 Din crîngurî o mîerlă-mî răspunde.
 Din vale vin doine de jale
 Și roșu, ca focul, prin vale
 Vād cîmpul cu mac.

Slăbite, de-atita căldură
Și leneșe apele curg
Iar pacea naturii te fură.
Și deal și cîmpie-aromește
Visînd cît de vesel doinește
Răcoarea 'n amurg. —

Sub paltin aici e răcoare.
S'aud rîndunele pe sus
Cîntînd și jucîndu-se 'n soare.
Tăcută e valea 'nflorită
Și-un nor ca o pînz' aurită
Se duce spre-Apus.

FRAGMENT EPIC

Jar pe lumea cealaltă scoborînd acum flăcăi
Ceî căzuți la Vid pe dealuri și pe șesuri la Vidin,
Ciți sosesc pe rînd în stoluri, adunați în gura văii
Staū s'aștepte alte gloate cite se vedeau cā vin.
Unii șterg de iarba udă cite-o sabie încrustată.
Din pulpana hăineî alții sîngele dușman îl storc,
Și se laudă cu toții și vorbesc cu toții-odată
Precum fac biruatorii din răsboaie cînd se 'ntorc.

Cînd văzur' această gloată, toți acei ce 'ndușmăniră
Pe Romîni de-alungul vremii, plini de spaim' au tresărit
Resfirîndu-se prin noapte, precum fumul se resfiră
Și din margini măi spre margini se topeau necontenit.
Cu genunchii plin de tremur și cu ghiața morții 'n gură,
Morți erau de-a doua oară, ca 'ntr'al Orcului noian
Luptătorii din Mikene cînd îngălbeniți văzură
Strălucind prin noapte coiful comandantului troian.

Dar ai noștri morți de veacuri, ciți periră prin răsboaie,
Apărînd a lor credință și pămîntul romînesc,

Staū cu ochii țintă 'n noapte și-a lor mijloc îl îndoaie
 Ca s'apropie privirea de minunea ce-o zăresc:
 Văd Romîni, și-aud cuvinte romînești! De-ai lor cu toții!
 Umilit venia, iar astă-zî ce trufaș acest popor —
 Și 'ndrăsnind dintîi o seamă, vin sfioși să-și vadă soții,
 Tot mai mulți, cu toți în urmă a'aū pornit din noaptea lor.

Și precum în neastîmpăr paseri grabnice cu sborul
 Se tot strîng de pretutindenî toamna ca să plece 'n stol,
 Ast-fel s'adunaū Romîni și sporea mereū poporul
 Celor morți umplînd de vuet cîmpul mai 'nainte gol.
 S'a mișcat acum de-a valma toată lumea 'n locuința
 Umbrelor, sunînd ca marea și 'ntr'un sbucium neintrerupt,
 Iar de-atîta nor de Duhuri ce-și vedea prin glas ființa,
 Se părea că-i romînească toată lumea de-desuț.

Străbătînd genunî cu mersul nesfirșită li-e venirea,
 Ca potopul de puternici și nebiruiți ca el —
 Cîți peiră făr' de urmă copleșiți de năvălirea
 Asiei, și-arcași cu glugă, din cîmpiile lui Gel.
 Cîți aū înroșit cu sînge riuri mari și-ascunse plaiuri
 Cînd prin văile bulgare Ioniț' avea locaș
 Și frumosul graiū al nostru printre bilbiute graiuri
 Și-l păstraū, murînd sub steagul ducilor de Făgăraș.

Iată-i înșiși vin în frunte cei ce-aū cărmuīt norodul,
 Principii din munți și Baniī cu viteze fiare 'n scut,
 Și cu Negru Vod' alături vine Dragoș Voevodul
 Unul fost la Olt de pază, celalalt străjer la Prut.
 Și-Alexandru-al căruī nume și-astăzi codrii-l mai ingînă,
 Tinăr și pârînd ca Hector cel cu coif fluturător
 Cînd cu sulita-ī grozavă falnic răsucînd-o în mină
 Sare 'n mîndru-ī car și umple cîmpii Troiei de omor.

Trăsnete-al miniei noastre, Mircea, tu iuște-te-ți pașii
 Adă-ți gloatele ce'n clipa bine-potrivitei vremi
 Prins-au fulgerul cu palma! Braț, ce pustiind vrăjmașii,
 Dunărea ca soț de luptă, munții te-ai trudit să-î chiemî.
 Ce vei fi gîndit tu, Mircea, cînd vedeai pornit cum vine
 Peste munți și peste apa ca furtuna Ilderim?
 Vai, putem noi azi pricepe sufletul ce-a fost în tine,
 Mai avem simțire 'n inimă că'n de-ajuns să te slăvim?

Iar dincolo vine 'n goană cel ce'n numărate zile
 A clintit temeiul lumii și-a oprit și vremea 'n loc,
 Cel cu nume sfînt de-Arhanghel — cu-al tău nume, Mihaile,
 Tot ca tine de puternic și cu sabie de foc.
 Munții se retrag din cale-î, iar protivnica sa bardă
 Intră'n fier ca'n lemnul putred, puiū din oltenescul leū!
 Foc de n'ar mai fi, și lege ca nimic să nu mai ardă,
 Foc ar naște iar pe lume ochii-acestuî Prometeu.

Și cu el Fărcaș și Stoica, și 'nvîrtindu-și buzduganul
 Doi Buzești, ducînd și spaimă și-al peririi 'nghiet cu ei!
 Spue Neajlovul, Sinane, cite oști pierdu Sultanul,
 Și Șelimberul să spue cum și-a fost, nebune-Andreî?
 Amurat, și-aducî amînte, cum sosi grăbit odată
 Și era să-ți spargă poarta ca să-ți intre 'n Țarigrad?
 Și ce cale-avea să facă! Dar s'a tînguit vr'odată
 Fulgerul că-î drum departe de la nor pînă la brad?

Iată-l însă cel din cuibul pus de-oștenii teutonice,
 Ștefan, turnul de-apărare al Romînilor, venînd
 Suflet mînios și 'n toată strălucirea cită 'n cronici
 Scrisă e c'a fost pe vremea cînd el țara străjuînd
 A făcut din oase-uu munte și-a 'nhățat și regi de plete
 Și, arînd de ciudă cîmpul, puse 'n jug dușmanii lui —

Pe mănunchiul spadii sale mîna lui tot caldă stete,
Căci el nu știuse 'n viață cum s'anină spada 'n cui.

El și-aici e 'ntreg în arme și purcede-aprins pe cale
Par' c'apururi vede 'n față Racova și Podu-'nalt,
Iar de vuetul mulțimii și de coifuri și de zale
Tremură, răsbît de spal_mă, tot tărîmul celalalt.
El și-aici e vîntul iernii, și dușmanii săi sunt pleava,
Urcă munți fără de plaiuri, trece Dunări fără pod —
Faceți loc! Sosesc ca riul luptătorii din Suceava,
Trec voiniciii cei năprasnicii ai lui Ștefan Voevod!

Și Ion Cumplitul Vodă, jalnic schilăvita strajă
A Moldovei, scuț puternic al poporului de rînd,
Și ne'nfricoșatul Țepeș, Petru Rareș a lui Majă
Vin cu toții de prin noapte, gloate'n urmă-le-aducînd.
Și hatmanii și capi de oaste — dați-mi voi acum o sută
De vieți, ca să am vreme să-î numesc aici pe toți!
Și tu neam român, tu astăzi stai cu inima pierdută,
Făr' de Zei te crești pe lume și pustiū tu te socoți.

Lată-ți gloria de veacuri! Umbre mari din lumea moartă, —
Ah, că n'am cū glas de tunet ca să pot să le rechiem —
Ne avem și noi Olimpul, și pe a veșniciei poartă
Am intrat și noi; și 'ntr'însul Zei fără de moarte-avem!
Ce-ți aluneci plini de jale ochii umezi pe ruine,
Neam al nostru, ca să judeci drumul schimbătoareii sorți?
Soarele din noapte iese, din mormînt puterea vine,
Nașterea cea viitoare ne e 'n lume celor morți.

GOLIA TICĂLOSUL

La Cahul, pe cîmpie, din marginea poenii
Se 'ntinseră 'n coloane de luptă Moldovenii,
Și-aveau cu ei pe Vodă, iubitul domn al lor.
Iar Golia, el plecat-a din faptul dimineții
Prin vale să-și răverse din lături călăreții
Ca vînturi iuți ce scurmă și 'mpart cumplitul nor.

Iar cînd veni și vremea să urle 'n zare tunul,
Mișcatu-s'au Romîni cu miile, ca unul --
O lamur'a Moldovei prin sutele de ani !
Dar Golia ticălosul alt gînd avea cu soții,
Și 'n sulii ridicîndu-și căciulele cu toții
Lăsînd cîmpia noastră trecură la dușmani.

O clipă stete Vodă cu inima trăsniță.
Intors apoî, strigat-a spre oastea 'nmărmurită,

Pe Golia arătându-l cu pumnii, cu-amîndoi :
 «Oșteni ai țării mele ! priviți-l cum se duce,
 El vinde sfînta țară și vinde sfînta cruce,
 Mă vinde, ticălosul, pe mine și pe voi !»

Cumplit se 'ntoarse Vodă cu 'ntreaga sa mînie
 Spre partea de-unde Golia venea cu dușmănie
 Spre frații săi, în fruntea grozavilor Spahii.
 «Să dați fără de milă că-i inimă de fiară !
 Să piăr'acum pămîntul ! Moldova-ne să piară,
 Dar Golia 'ntiîu de toate să piar'acum, copiii !»

Și nu vedeau Romîniî nici moartea cum le iese
 În drum, și nici potopul de Turci ce-i încinsese,
 Vedeau numai pe Golia, pe scosul lor din minți.
 Și neputînd mai iute să-l stingă de pe lume
 Rosteau cu glasul urei becișnicul lui nume
 Prin gemete scrișnite strivindu-i-l în dinți.

O, Golia, tu ! Pîndit-ai așa de-amară vreme !
 Dar toate ale țării și plîngerî și blesteme
 Ajungă-te de-apururi, și n'ai mai fi trăit !
 Dar iată-le, pornite din suliți și din gură —
 Smintiții tăi la Cahul cînește-aici căzură,
 Căzuși și tu, mișele, tu cel ce i-ai smintit !

Călcau Spahii 'n goană pe barba ta bătrînă,
 Iar pumnii 'n loc de aur strîngeau în ei țărînă

Și 'n gură-ți s'adunase și sînge și pămînt,
Să 'nece 'n tine, Golio, mai repede suflarea!
Așa sfișit să aibă în veci de veci trădarea,
Iar lupii fie-i preoți și gura lor mormînt!

Adînc în noaptea nopții și 'n iadul cel din urmă
In care-al ernii viscol suflarea nu și-o curmă
Nici cînd, staū prinși în ghiață ai lumilor mișei:
Grozavă li-e durerea, și vecinică li-e truda —
De-a stînga țipă Cain, de-a dreaptă urlă Iuda
Iar tu, tu goale Golio, te vaeți între ei!

IN SPITAL

«Nu nțelege vorba, Sire»,
Zise-acelaș general,
«Camarazî, să nu vă mire
Că 'ntr'acest spital

«Nu 'nțeleg nici doi cuvîntul
Ce-l vorbim, căci li-e străin.
Sunt vitejii din pămîntul
Cel de rîuri plin

«Pe-unde trec ei veseli vara
Peste munții suri și goi;
Ei de-acolo sunt, din țara
Turmelor de oi...

«Scoborînd din munți de-adreptul
Par în lupte-oșteni bătrîni,
Ați văzut, cum pun ei pieptul —
Sire, sînt Romîni».

Ast-fel zise generalul
Cătră tînăru-'mpărat
La Veneția 'n spitalul
Cel improvizat.

«In supremele momente
Când căzură peste noi
Alte patru regimente
In Amurg cu ploî

«Adunați Romîni 'n vale
Zid în urmă ne-aū rămas,
Stăvilind dușmanii 'n cale
Pînă ne-am retras.

«Cîți de moarte-atunci scăpară
Zilnic în spitale, curg;
Toți ca lei se luptară,
Tinere Habsburg,

«Și-aū murit pentru 'mpăratul
Sute de viteji de-aî mei —

Dar acest de-aici, din patul
Șapte sute trei,

«Care zace-așa 'n neștire
Și-î lipsește brațul stîng
Il salut! Dă-mi voe, Sire,
Mîna să 'î-o strîng.

«Noaptea scoborî cu ceață,
Luptelor sfîrșit punînd,
Pînă 'n trista dimineață;
Și rănit zăcînd

«Printre morți ce-umpleau hotarul
Lîngă steagul ce-l avea
Strîns în dreapta sa, stegarul
Singur să sbătea.

«Mine 'n zori o să-l găsească,
Mine-al vostru steag, Romîni,
Mine stema 'mpărătească
La dușmanî în mîni!

«Ah, și nimeni viū pe-aproape
Dintre-ai săi, ca 'ntr'ajutor
El chemîndu-l, să-și îngroape
Sfîntul steag al lor!

«Și el n'are, n'are-o mină,
Că 'n bucăți l'ar destrăma
Și cu mâinile 'n țărină
Groapă 'i-ar săpa !

«I-ar săpa-o 'n stînci cu dinții,
Și-ar muri apoi rîzînd !
Iată, Doamne-al biruinții,
Tu 'i-ai dat un gînd :

«Steagul s'eu, de lingă cruce
Pînă 'n poală de desupt,
Dînd cu dinții să-l apuce
Rînd pe rînd l'a rupt !

«Și lăsînd prăjina goală
Ocoli păduri și stînci,
Doborît de răni și boală
Și tîrît pe brînci

«Printre străji și printre cete,
Ziua stînd ascuns prin văi,
Pîn'a patra zi cînd dete
De fărtați de-ai săi.

«N'avea grai, de răni umplutul
Suflet, vai n'avea de fel —

Dar un steag, pierdut crezutul,
Brîu în sîn la el!»

Cald bătea 'n ferestre-Amurgul;
Nimeni n'a mai zis nimic.
Și plecat spre pat Habsburgul
Cătr'acest voinic,

Blînd l'a sărutat pe frunte;
Spre Romîni întors apoi:
«Vara, pășunînd pe munte
Turmele de oi,

«Și-adunați pe lîngă masă
Iarna, la ospet și nunți,
Spuneți tuturor de-acasă
Celor de prin munți,

«Și le 'nseninați viața
Cu cuvînt înălțător,
Că pe-un soț de-al vostru 'n fața
Voastr' a tuturor

«Sărutîndu-l Impăratul
L'a numit copil al său,
Și c'am stat plîngînd pe patul
Bietului flăcău!» . . .

PE DRUMUL PLEVNEI

Jar pe drumul care duce
de la Dunăre spre munte
Trec Romîniî zi și noapte
căt-re Plevna, merg și vin.
Vesele batalioane
cu maiorii lor în frunte,
Șir de cară cu proviziî,
schilaviți în haîne crunte —
Scîrțit și chin și tropot
pe-acel drum de oameni plin.

Într'acest pestrîț amestec,
scoborînd pe dealuri, iată
Pe-un răzor s'oprise 'n cale
o bătrîna și gema,

Cu desagiî goî pe umeri,
 semn de-o cale ndelungată.
 Iar din văi, urcînd a lene
 Se vedea venind o ceată
 De drumeţi din țara noastră
 și s'opriră lîngă ea.

«Bună calea», zise unul.

«Inima vă fie bună,
 Oamenî bunî! Dar unde mergeți?»

— «De ne-ajută Dumnezeu,
 Noi, la Plevna, maică dragă».

— «Tot la Plevna! Cum ne-adună!
 Eū de-acolo viū. Băiatul
 mî-e în războiū acu de-o lună,
 Și m'am dus să-mî văd băiatul
 că-î la Plevna, și-î al meū».

Repede 'mprejur se strînse
 ca prin farmec toată ceata
 Ca sa 'ntrebe cum e Plevna?
 cum staū Turcii 'nchiși în ea?
 Ce maî zice Carol-Vodă,
 cînd o fi războiul gata?
 Și 'mbătată de potopul
 întrebărilor ea, biata,

Iși ștergea cu palma ochii
și plîngînd le tot spunea.

Dar în urmă ei de grija
noptii, ca să nu-î apuce :
«Să rămii în pace, maică,
să te vadă Domnul sfînt.»
Și grăbiți se ridicară
toți de jos, făcîndu-și cruce.
Ea cu ochii plini de plîns
privia gloata cum se duce,
Și-un pustiū simți 'mprejuru-î
și 'ntunerec pe pămînt.

Stete-așa, mereu privindu-î
și de-odată 'n fuga mare
Ea porni la deal, cu strigăt
să s'oprească ceata 'n loc.
Cînd ajunse-abia trăgîndu-și
puțintica răsufare :
«Dragi creștini, voi unde mergeți?
Aveți milă și 'ndurare,
Eū mă 'ntorc cu voi acolo
la băiatul meu, în foc !»

«Dar ai fost ! La Plevna, maică,
toate-acum îți sînt știute,

Ți-ai văzut și tu băiatul,
ce mai vrei să vezi acum?
Să te 'ntorci, în sat acasă;
ia-ți toiagul tău și du-te.
Noi sîntem cu toții tineri
zor avem și mergem iute,
Tu ești slabă și puțină
și e mult de mers pe drum.»

Ea-și întinse-atunci cu gemet
mînile, strigînd cu jale:
«Nu mă bateți cu nevrerea,
că vă bate Dumnezeu!
Voiu fugi cu voi alături,
și de voiu muri pe cale,
Tot atît! M'oiu ști aproape
de băiat! In sat, acasă
E pustiū, că n'am pe nimeni!
Orî ce-o fi mă duc și eū!»

ZECE MAIŪ

În ziua cea sfântă și mare
La zece-ale lunii lui Maiū
Se vede-o ciudat' arătare
Pe-un deal de la Plevna, pe-un plaiū.

Cînd zorile 'ncep să s'arete
Acolo 'n tăcutele văi,
Din groapă ies moartele cete,
De-apururi jăliții flăcăi.

Ei vin de prin locuri, pe care
Ca vechile rănī le cunoști,
Pe unde-aū stat șanțuri odată
Redute și taberi și oști.

Striviți și cu minile rupte
Și galbeni ca 'n jalnicul loc
In ziua sălbatecei lupte
Cînd bieții periseră 'n foc.

Fac roată, și-o rugă murmură
Iar Valter și Șonțu și toți
Mai-marii ce 'n frunte căzură
Staū jalnici acolo 'ntre soți.

Și staū cum stă omul ce-ascultă
Și nici o mișcare nu fac ;
Așteaptă cu grijă și spaimă
Un semn de departe și tac.

De-odată ei capul rădică
Daū chiot și-n zare privesc
Spre țara din care ieșiră,
Spre scumpul pămînt romînesc—

Și-ascultă, căci tunul azi cîntă
Departe 'n iubitul pămînt,
Puternic ca 'n ziua luptării,
Dar alt-fel de cîntec mai sfînt.

Vi-e teamă că n'o să mai cînte,
Că moartea vă fuse 'n zadar —
Dar țara trăește! Iar tunul
Ce limpede o spune și rar

Și ascultă... iar țara-î departe,
Sunt dealuri la mijloc, și văi,
Și riul cel mare-î departe
De mame pe bieții flăcăi.

Și moartea cea vecinică 'nchise
Pe urmă-le tristele-î porți
Dar moartea lor viață ne dete :
Ferice de asemenea morți!

Iar ce-ar fi șoptind ei pe vremea
Ce-ascultă cîntarea de tun
Eū nu știū, căci nimeni nu poate
Pe morți să-î audă ce spun.

Dar cred că se roagă, sărmanii :
«Noi liberi pe voi v'am făcut
Iar Tatăl din cer să vă aibă
De-apururi sub sfîntul său scut!»

CICOAREA

Pe câmpia 'nrourată
Dintr'al zilei revărsat
Aduna frumoasa fată
Rouă 'n galbene ulcioare,
Lia cea cu trup de floare
Fată de 'mpărat.

Iată 'n mână cu suliți crunte
Cînd ieși cu roibiș sîi
Soarele de peste munte,
El încremeni 'n teleagă
Și 'ntorcîndu-și fața 'ntreagă
S'a plecat spre văi.

Măsurînd prin zări hotarul,
El cînta pe gîndurî dus,
Și lăsînd în voe carul
Ingropase 'n palme fruntea,
Și cînta trecînd pe puntea
Roșului Apus —

Marî minunî aū fost acestea,
Dar mai marî am să vă spuî,
Că de-acum încep povestea.
Oamenî bunî, vă fie-aminte
Ce-a făcut de-acu 'nainte
Pentru Lia lui.

A trimes la ea, s'o ceară,
Dintre frați pe cel mai mic,
El venînd în fapt de seară
Pe pămînt, și-a dat solia.
«N'o să-l iaū», rîspunse Lia
Mîndrului voînic.

«El e vecînic călătorul
Nesfîrșitelor cărări —
Cum să-î duc eū vecînic dorul
Ziua sboară peste sate;
Peste ape 'ntunecate
Noaptea, peste mări.

«Poate 'n car el nu mă lasă,
 Mă și tem, așa pe sus.
 Iar la mine-aici acasă
 N'o să stea! Și cum să fie
 Fată de 'mpërat soție
 Celui vecinic dus»?

Soarele din umeri dete
 Și-a zîmbit de-acest cuvînt
 Al nepricepotei fete,
 Și-a trimes alt sol copilei
 Frate-al său din faptul zilei,
 Stea din cerul sfînt.

«N'o să-l iaă, că-l știe țara
 Și fricos și și 'nrăit.
 Iese 'n zări de vreme vara
 Hoînărind și-aprinde lunca,
 Iar prin văi ucide munca
 Plugului trudit.

«Iarna însă-l înspăimîntă
 Negura și mutul Ger.
 Când pe dealuri Crivăț cîntă
 Și cu glas de lup aleargă,
 Ca să prindă 'n zarea largă
 Soarele din cer,

El, în goana 'nspăimântării
Galben și necutezînd
Să se nalțe 'n largul zării,
Tot pe lângă munți se pleacă
Peste munți în mări să-și treacă
Roibii mai curînd.»

Innorat de gînduri stete
Soarele, că l-aū durut
Vorbele 'ngîmfatei fete —
Ș-a trimes pe Doamna-Bună,
Soră'n cer, tăcuta lună,
Sol mai priceput.

«Dar mî-e teama mai amară :
El urîndu-mă 'ntr'o zi
Și-obosit să mai răsără
Iși va părăsi nevasta,
Și la noi pe lumea asta
Nu va mai veni.

«Cui va rămînea 'ngropată.
Lumea 'n noapte și eū cui?
N'o să fie nicî odată
Soare 'n zările senine —
Să-și păzească 'n cer mai bine
Drumurile lui».

Soarele-a gemut de-amarul
Vorbelor sărind în car,
Și-î trăsni pe osii carul;
Nor îi sta pe creștet ceața,
Negre plete-umplură fața
Albă ca de var.

Fulgeraū nebuni în zare
Roibiī 'nspăimîntați acum
Și de biciū, și de mirare
Că simțeaū pe sub copite
Alte zări, mai șovăite,
Altă lume 'n drum.

Flacări vilvăiaū pe drumul
Carului, și-adînc din văi
Se 'nora 'n văzduhuri fumul
Alb de pe păduri cărunte,
Iar pe munți pe cât un munte
Se 'nălțaū văpai.

Ar fi ars topita earbă
De pe lunci, iar apa 'n mări
Poate ar fi 'nceput să fearbă:
Dar ieși 'nspăimîntătorul
Domn al lumilor din norul
Sbuciumatei zări.

Iată-l, scuturîndu-și riul
 Pletelor. Venind mîhnit
 Prinse cu putere friul —
 Și cu gurile 'ncruntate
 Nechezînd, întorși pe spate,
 Roibii s'aū oprit.

«Nu 'nțelegi tu nici din gura
 Tatălui! Și-ți spuiū mereū!
 Eū te-am pus să fii măsura
 Vremilor rătăcitoare —
 Ce ți-e păsul? Spune-l, Soare,
 Ca să-l știū și eū.

«Tu ți-ai pus păcatu 'n minte,
 Și pe-un drum al nopții plecī!
 Puī alături, Soare sfinte,
 Biata pulvere-a cărării
 Cu lumina 'nflăcărării
 Soarelui de veci!

«Mergi-ți drumul tău spre seară —
 Iar mândriei ști-vom noi
 Ce să-i facem ca să piară!»
 Și plecând Stăpânitorii,
 Incepură 'n vuet norii
 Să răverse ploī

Iar în ziua cealaltă
Soarele pe Lia 'n lunci
N'o văzu din zare-naltă;
Dar zări, plîngînd tăcută,
Floare-albastră neștiută
Lumii pîn' atunci.

Știm așa, c'asa cu toții
Din strămoși am apucat,
Ca s'o știe-așa nepoții,
Cum s'a fapt din Lia floare,
Cea cu trupul rupt din soare,
Fata de 'mpărat.

Ea de-atunci ca o sihastră
Crește 'n margini de poteci,
Ziua vezi că-î floare-albastră
Și te uiți la ea cu milă,
Știi că 'ntrînsa-î o copilă
Și-un blăstăm de veci,

Că'n amurg închide floarea
Și, schimbată 'n porumbel,
Sboară cătr'Apus cicoarea,
Și mereu strigînd pe nume
Soarele, printr'altă lume
Umblă după el

Intr'o goană ne'nteruptă
Printr'al morților hotar,
Ea e martor cum se luptă,
Negre Duhuri cum omoară,
Și-amărită, biata, sboară
Tot pe lângă car.

Și cu soarele de-odată
Ea se 'ntoarce iară 'n văi,
Iar e floare biata fată
Pe cîmpiile tăcerii,
Dar cînd vine-amurgul serii
Iarăș e pe căi.

Însă 'n ziua cînd cicoarea
N'o fi plînsă 'n zori de zi,
Va scăpa de blăstăm floarea —
Soare însă 'n zare-albastră
Veac de veac pe lumea noastră
Nu va mai veni.

POVESTEA CÎNTĂRII

«**A**i poate prin lume vr'o țintă
De-alergî, călătorule vînt?»
— «Prin largile lumî ale zării
Prind taina cea sfînt'a cîntării,
Și, singur, pe vremea 'noptării
M'opresc pe-o colină și cînt.
Și 'n urmă-mî pădurile cîntă
Cu freamăt de doină, cu șoapte,
Iar une-orî pînă 'n pămînt
Cu șuer de crivăț prin noapte».

«Dar care 'ți-e vecînica țintă
De-alergî, călătorule nor?»
— «Ascult și eū vîntul prin vale
Cum șueră doine de jale,
Iar dacă-mî întîmpin în cale

Tovarăși, începem în cor
 Cîntarea ce vîntul ne-o cîntă :
 Cu murmur prin noaptea cu lună,
 Cu vuet de aripî în zbor
 Și trăsnete 'n zi de furtună».

«Aî poate pe dealurî vr'o țintă
 De-alergî tu, drumețe păriu?»
 — «Țin ochii la norul din zare
 Să 'nvăț aiurita-î cîntare;
 De-î pacînic, pe-ascunsa-mî cărare
 Eū cînt printre lanurî de grîu:
 Cînd noru'n văzduh se frămîntă,
 Imî urlu de-alungul cîmpiei
 In goana mea fără de friū
 Sălbatecul cînt al mîniei».

«Tu singur ești fără de țintă,
 Poete, și 'n gîndurî mereū?»
 — «Ascult cum își freamătă cîntul
 Pădurea, păriul și vîntul;
 E cerul al meū și pămîntul,
 Și cînt, ca și ele, și eū.
 In urmă-mî popoarele cîntă
 Cîntări de la mine 'nvățate:
 Și tot ce e 'n sufletul meū
 E 'n sufletul lumii mirate .

PE TIMPA

Un nor ivit de cătr' Apus
Să urcă 'n sus
Plutind încet spre Miază-noapte
Iar umbra lui prin văi căzînd
Acum întunecă pe rînd
Livezi și vii și grîne coapte.

Văd drumuri albe 'n zări senine,
La margini munți, mai jos coline
Și, ca pe-o pînză zugrăvit,
Orașu-'n vale-adînc sub mine.
E pace 'n cer și pe pămînt;
Abia nestătătorul vînt

Venit de peste munți, de-aiurea,
Tot spune ce din veci a spus —
Și pînă 'n văi, de-aici de sus,
Se sbate 'ncet doîndind pădurea.

ROCA DI MANERBA

Jes din Roca di Manerba
Țipete 'nforătoare,
Plînsul ultim care-l plînge
Un întreg popor ce moare
Adunat într'un castel.
Și li-e sete și n'ău apă
Și li-e foame și n'ău pîne.
Și ca ieri a fost și astăzi.
Și ca astăzi va fi mine —
Va pieri și bietul tînăr
Și poporu 'ntreg cu el!

A pierdut viteazul rege
Cite oșți putu să strîngă,
A pus munți și ape 'n calea
Francilor să nu-l înfrîngă,
Singur el a ridicat
Bolovanî, în rînd cu-oștenii

Și-a 'nălțat cetății în pripă,
Dar furtuna de departe,
Vuetînd sosi 'ntr'o clipă
Și-a trecut și munții și ape
Dărîmînd ce-a 'ntîmpinat.

De doi ani e mort viteazul
Rege-al țării longobarde,
Și de-atunci întreaga țară
Fumegă 'n ruini și arde,
Risipiții fugariii pîer.
De doi ani acum o mîină
De oșteni — vai, cei din urmă
Dintr'un neam așa de mare —
Adăpost sub stînci își scurmă,
Ce speranță au ei, bieții,
Mila pîetrelor de-o cer?

Brațul stîng din Sirmione
Pînă la Salo se 'ntinde
Peste Garda 'n șir de nave
Iar cu brațul drept cuprinde
Roca oastea de pe mal.
Nicăiri nu e scăpare,
Nici pe șesuri nici pe ape,
Dac'ar fi vulturi în aer
Ar putea spre nori să scape,

Dar așa, li e scris de soarte
Un sfârșit așa fatal.

Amăriți ei staū pe stîncă
Și așteaptă zi cu ploae,
Ca din apa ei, sărmanii,
Buzele să și le 'nmoae, —
Altă ap' aici ei n'au.
Și li-e frig și dorm pe stîncă
Și li-e foame și n'au pîne
Și ca erī a fost și astăzi
Și ca astăzi va fi mîne
Și vor sta 'ntre cer și apă
Vecinic poate precum staū.

Ies din Roca di Manerba
Țipete înfiorătoare
Plînsul ultim care-l plînge
Un întreg popor ce moare
Adunat într'un castel.
Iar cînd noaptea treci pe Garda
Sus pe stîncă solitară
Vezi oșteni în albe coifuri,
Stînd gătiți de sus să sară
După Domnul lor în lacul
Îngrozit de ei și el.

REGELE PONTULUI

Aproape de strîmbele maluri
Corabia 'n fugă trecea,
Cîntău despicatele valuri,
Cîntău și matrozii pe ea.

Iar noaptea și marea 'mpreună
Făceaă armonie deplin —
Pe ape lucire de lună
Și pace 'n văzduhul senin.

Trezit de puterea cîntării,
Aude, tresare prin somn
Din groapă-î, pe marginea mării,
Puternicul Schitiei Domn.

Incet să ridică 'ntr'o mîină,
Se uită pe mare mirat;
Cărunta lui barbă bătrînă
Îi umple tot pîeptul cel lat.

Furtunile mării grozave
Urlat-ău, cu trăsnet trecînd,
Și valuri și bîrne de nave
Trosnit-ău pe groapă-î căzînd,

Și neamuri străine trecură
Pe-acolo, cu vuate mari:
Pe groapa lui corturi făcură
Și-altare drumeții barbari.

El însă 'ntre dune pîerdute
Somn fără curmare și greu
Dormit-a! de trei-zeci de sute
De anî el dormit-a mereu.

Și-acum îl deșteapt' o cîntare,
Un plîns de glasuri ce pier.
Se uită de-alungul pe mare
La navă, la maluri, la cer,

La lună cum albă străluce,
Și-î pare că n'o mai văzu,

Și-î pare c'aminte-și aduce
De-o lume uitată, ce fu.

O rază din vremile-apuse
E, cîntecu celor ce trec:
Odată și dînsu 'l știuse,
Copil al pămîntului grec.

Și vesel, ca valul și vîntul,
Cîntîndu-l, pe mare-a trecut,
Uitatu-l'a însă 'n pămîntul
Acelor ce Domn l'aă făcut!

De ce și-a pierdut el viața
Cu taberi pe șesuri, cu oști?
Eă, mare, 'ți cunosc ție fața,
Tu mare, tu nu mă cunoști! —

De ce-a alergat el prin lume
Cătînd și mărire și-averi?
Lăsat-a prin veacuri vr'un nume?
Și par'c'aă fost toate ca erî!

Copil el să fie-acum iarăși
Pe ionice maluri, sărac,
S'alerge cu dragii tovarăși,
Să vînture lumea pe plac!

Dar nava se duce, se duce
Dincolo de-albastru-ORIZONT,
Tot Pontul de lună străluce
Și-un rege se plînge pe Pont.

PE PLAIUL MUNTELUÎ

Cîntînd urca pe munte bătrînul moț călare ;
Mic roibul cal, dar moțul și 'n spate-î ghioaga mare
Pe strîmtul drum copita da pietrile 'n adînc
Pe rîpî; iar moțu-'n traista de lînă la oblînc
Avea 'ntr'o pungă galbenî din turmele vîndute.
Cînta, să 'ndemne roibul să facă pas mai îute—
Dar colo unde plaiul se face mai codrean,
Stoian îi ese 'n cale, bătrînul hoț Stoian.

«Noroc, măi, moț călare, de vrei o flintă bună,
Am, uite, una plină: cînd trag cocoșul, sună!
Știu eu, că poți s'o cumperî; ai galbenî în desagi,
Ți-s dragi și ei, sărmanii, dar zilele mai dragi.
Orî vrei să mergi pe rîpă cu pietrile de avalma?
Deschide, frate, punga că 'ntind deschisă palma!»

— «Olio, Stoiene taică, mă crezi ori nu mă crezi,
 Perdui a treia parte din prețuri la cirezi,
 O parte bir am dat-o la domniî din cetate,
 Că domniî și cămașa ni-o iaă acum din spate.
 Iar ce-a rămas, Stoiene, nimica de haram,
 Abia-mi ajung de pine copiilor cîți am —
 Stăi, stăi, nu 'ntinde flinta, că plumbul e ferbinte...»

Un gînd nebun de-odată îi fulgeră prin minte.
 Descalcă 'ntr'o fugă, își reazimă de cal
 Grozava ghioagă, scoate din traista lui un șal,
 Grăbit îl desfășoară, ia punga și într'o clipă
 Asvirle-un pumn de galbeni cu darnica risipă
 A celui ce pe brazde stă vesel sămănînd.

Stoian să pleacă 'n grabă s'adune mai curînd
 Cu grija ce pe-un lacom mereu îl înspăimîntă
 Că n'are timp; iar moțul la el se uită țintă,
 Pîndindu-l cum se mișcă, stă, vreme potrivind;
 Incet întinde mîna și-o poartă pipăind
 Prin gol, el simte coama și traista lui de lînă,
 El simte-acum dăsagiî, și-acu-î cu ghioaga 'n mînă.
 Își ține răsufarea în pieptul ostenit,
 Și ochii lui și gura și tot e'ncremenit,
 Și piatră pare 'ntreagă statura lui voinică,
 Cu ghioagă numai mîna cît șoldul se ridică
 Cît umărul, cît capul, stă dreaptă 'n aer sus —

«Stoïene daŭ!» Şi 'n vreme ce-î fu cuvîntul spus
De-abea pe jumătate din strîns închis-a gură,
Cu vuet răsărit-a plecata lui statură
Şi mîna dreaptă dusă la stînga 'ntr'ajutor
Căzu cumplit, şi 'n urmă... un vînt şuierător
Adus de sus de ghioaga cea repede plecată
Isbi pe hoţ în fruntea cea 'n pripă ridicată
Să vadă ce-î, cînd moţul i-a zis: «Stoïene daŭ»—

Şi calzi de mîna vie în pumnii morţi erau
Culeşii banî, cînd moţul i-a smuls cu hohot mare.

Un mort rămase 'n urmă şi un moţ trecea călare.

CASTELANUL

Spăima nopții 'ntunecate
Tot mai multe spaîme-adună,
Pîn'o rade vr'o furtună
Restul muced de cetate!
Aû căzut și stîlpîi porții,
Turnurile cu suișurî;
Nu se vede din tufişurî
Tot acest castel al morții,
Iar din lumea cîtă fu
Singur castelanul este
Viû rămas, ca'ntr'o poveste,
Uhu, hu!

Singur el în sala rece
A strămoșilor, nepotul
Celor ce or përi cu totul
Cînd și el se va petrece.
Între-un Mars de bronz și-un faun
Șirul pînzelor arată
Toată seria 'ngropată;
Iar, în fața lor, pe-un scaun
Stă de ani cum stă și-acu
El, cel viū, cu ochii țintă —
Huhurezu'n turnurî cîntă
Uhu, hu!

Putrezit de multă vreme
Se scufund' acoperișul;
Colbuit, paianjenișul
Peste scuturî vechî și steme,
Ca un giugiū murdar s'anină.
Atmosfera e greoaie,
Pică picurî rarî de ploae
Pe parchetul în ruină.
Și 'ntr'acest locaș ce fu,
Cu strămoșii sêi el moare,
Singur și ascuns de soare.
Uhu, hu!

Noaptea, cînd scăzută luna
 Printre nori spre-Apus purcede
 Tot așa pe jelț îl vede
 Mut și mort ca tot-d'a-una.
 Vîntul geme-a groază'n ramuri,
 Iar prin tinzi, prin sale sboară
 Liliecî ce se strecoară
 Printre ierbî, pe sparte geamuri.
 El e nemișcat și-acu;
 Cad pe păru-î, iuți se urcă
 Și prin barbă i se 'ncurcă
 Uhu, hu!

Vîntul draperii desparte
 Și 'n perdele scormonește.
 Cînd vr'o ușă să trîntește
 Undeva pe-un gang departe,
 Furios răsună golul
 Dintr'o sală 'ntr'altă sală;
 Cad bucăți de tencuială,
 Și 'ngrozit svîcnește stolul
 Liliecilor acu.
 Crapă sgomotînd tavanul,
 Nemișcat stă castelanul —
 Uhu, hu!

Iar când slaba lumînare
 Ori de-un liliac atinsă,
 Ori de-al nopții vînt e stinsă :
 Castelanu-'n nemișcare
 Și prin bezn'asa rămîne
 Tot cu ochii spre tablouri —
 Vin pe vînt din văi ehourî
 De lătratul vr'unui cîne,
 Iar din gangul care fu
 Sboară peste-adîncul văii
 Tristul vaiü al cucuvăii —
 Uhu, hu !

Cîntă'n sat acum cocoșii,
 Ziua 'ncepe să s'arete —
 El cu ochii pe părete
 Tot își numără strămoșii.
 Urgisind să aib'-o soartă
 Cu «mojicii» lui din vale,
 Nempăcatul vremii sale
 Stărueste'n lumea moartă,
 Fiü al lumii ce trecu :
 De-ai săi moși să fie-aproape
 Și 'ntrun loc ei să se'ngroape,
 Uhu, hu !

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
Faptul zilei	5
Andromache	9
Murind	15
Ghiaura	18
Chindia	23
Strigoiul	29
Pierde-vară	36
Apoi vezi	40
Povestea căprarului	42
Pe dealul Plevnei	46
La Smârdan	48
Moartea lui Gelu	52
Nunta 'n codru	59
Zina pădurii	66
Coloana de atac	68
Dorobanțul	75
Crăciunul în tabără	77
Cîntecul redutei	80

	Pag.
Pastel	84
Graiul neamului	86
Ștregariile de pe Cynthus	88
Cîntec	92
Luminărica	95
O scrisoare de la Muselim-Selo	100
După furtună	104
Pace	108
Gînduri	110
Hora	113
In zori	116
Cîntec ostășesc	118
Blăstămul trădării	120
Pe munte	125
In miezul verii	127
Fragment epic	130
Golia ticălosul	134
In spital	137
Pe drumul Plevnei	142
Zece Maii	146
Cicoarea	149
Povestea Cîntării	157
Pe Tîmpa	159
Roca di Manerba	161
Regele Pontului	164
Pe plaiul muntelui	168
Castelanul	171

